

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1350 C 120 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1350 C 120 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1350 C 120 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
1350 C 120 [1]

De schaamtelooze
LEIDSCHENDAMSCH
BROER KNELIS,

O F

De vuile Lasteraar

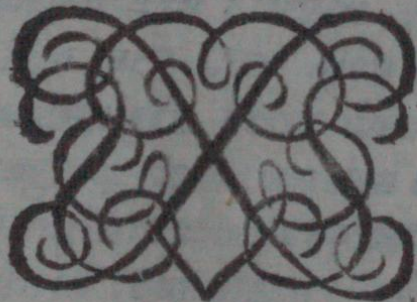
KORNELIS vander LINDEN,

*Doctor en Dominé aan den
Leidschen Dam,*

In zijn Rabbelboek door hem zelve ten
toon gesteld.

EERSTE EN TWEDE VERTOONING,

In dicht en ondigt.

Te ROTTERDAM,
By PIETER vander SLAART,

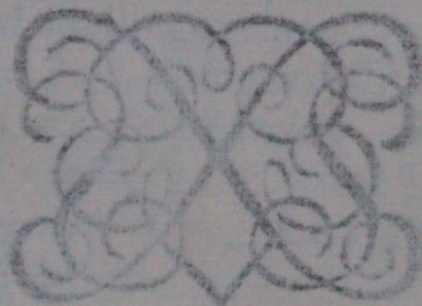
1698.

De schamelooze
LEIDSCHEIDAMSCHE
BROER KNEELIS,

De enige Daffier van
KORNEELIS vander IJNDEN,

Dokter en Doornier van den
schelchen Dams
In zijn Kappelboek door hem zelven ten
toon gesteld.

DERE EN TWEEDE VERTOONING,
In dicht en enghel.

Te ROTTERDAM,
By PIETER vander SLAART,
1698

INLEIDING.

DE razerny van Kornelis vander Linden, in zijn jeugd meer als eenmaal gebleken, is, nu hy oud word, uit geen andere oorzaak weder ontvlamt, als om dat de Schrijver van de Boekzaal * eenvoudiglijk verklaart heeft, dat de ongehoorde spelling van dien Preker by hem niet doorging.

Alle, of de meeste, taalkenners in Nederland, die hy versmaad, bespotten over al de gedrochtelijke bastaardy van den Stoknar Knelis. Hy nogtans, onleerzaam, en vergetende wat een eerlijk man, wat een Predikant behoort te wezen, is aan 't rabbelen geraakt, van 't rabbelen aan 't liegen, en lasteren. Wat kan men voor dien ongelukigen en onzinnigen beter doen, dan dat men tragte, hem van den doolweg zijner ontmenschte woede op het pad der menschelijkheid te brengen? of hy mogelijk zijn schaamteloos bedrijf met leedwezen quame te belijden, en hem

A 2

zel.

* Zie de Boekzaal van Julij en Aug. 1696.

zelven verfoeide, dat hy, booze dwaas,
met gezogte sluitredenen een's eerlijken
mans naam vergeefs gepoogt heeft
zwart te maken: schandelijkheden,
welker gedagtenisse ik vreeze dat hem
al te duurzaam zullen zijn. Om te be-
wijzen dat hy een schendzieke Schoft is,
behoeft men geen kinderlijke sluitredens
op te stellen. Uit zijn walgelyk rabbe-
laryboek vloeijen geene andere gevol-
gen. Hy danke derhalven de zeven
Rotterdamsche Samenprekers, die hy
straks zal hooren kouten, dat zy zijn
voorbeeld niet navolgen, maar onder
een vry tuinpraatje, zonder gal, zulk
een Leidschendamfchen Goliat van 't
hoofd tot de voeten eens bekijken. Zie
daar, het gezelschap is in den tuin ge-
treden.

Zeven boekjes, die op tafel leggen,
zijn zoo vele afdruksels van 't rabbel-
schrift van Dominé Knelis, 't welk
hen de lever zal doen schudden. Gy,
rekkelyke lezer, voeg u hier by, en lui-
ster hoe deze eerste byeenkomst zal af-
loopen. P. R. A.

De

De schaamteloze

LEIDSCHENDAMSCHE
BROER KNELIS,

Samenspraak tussen zeven

ROTTERDAMMERS;

Blokkert, [*de Gastheer*] *Eêlhart*,
Frankaart, *Raakenkrouw*,
Vryborst, *Waarmond*, en
Zaftemild,

door den tuin wandelende.

BLOKK.

Adden wy nu,
waarde Heeren,
onzen *Raaken-*
krouw hier, zoo
was ons gezelschapje vol. Ik

hebbe de deur van den tuin aan een harre gezet, en wagt hem alle oogenblik. EELH.
Daar komt de man zelf aanstappen.

BLOKK. Welkom, mijn Heer, 't verlangen

6 *De schaamteloze Leidschend.*

gen van my, en deze uwe vrienden, die gy ziet, is alleen na u geweest. Ik danke u gedienschtiglijk, en groete ul. altemaal met eene groetenisse. Maar wat zie ik? zal de *Leidschendamfche Knelis*, dezen namiddag, volgens afspraak, by ons aanhouden, en leggen hier juist zeven boeken op de tafel? FRANK. 't Zijn zeven grolboekjes van dien quant, die de Heer Blokkert in zijn tuin heeft laten brengen, op dat yder van ons den text zoude gereed hebben. BL. Is 't niet goed? R. Ik mag 't wel lijden: maar gisteren avond las ik een brok van de vodde, en vond daar niets anders in, als 't welke kant 'huis gebragt werden, of tot een schandelijke onkunde, of tot een goddelooze boosheid, waar meê de lompe Vent hem zelve te pronk zet. VRYB. Alle menschen, die ik daar van hebbe hooren spreken, zeggen zoo. ZAFT. Ik, ende Heer Waarmond hebben, onder 't wandelen, praat gehad, hoe die aalwarrige Preker zoo ongelukkig is, dat hem een dweepery van spelling in 't hoofd maalt, waar mede hy in de lamme voorreden voor zijn Grolboek *de Wyzen van Oosten* zig tegen de vermaardste Neêrduitsche Schryvers durft kanten, schoon hy noch taal noch dicht verstaat, gelijk

gelijk zijn bespottelijke schriften op yde^l bladzijde uitwijzen. En wil de grimmert nu onzen Boekzaal-schrijver, die hem in 't minste niet verongelijkt heeft, gaan schelden, en lasteren, hy mag vry denken, dat die vuile schenlust hem misschien dier genoeg staan zal. WAARM. Dat mag hy dog wel denken. Rabus, wien al het schelden van zulk een galbitteren botmuil zoo luttel raakt, als de vuile woorden van* Merdardus onzen medeborger Erasmus raakten, zal hem voet by steek zetten. Daar sta ik borge voor. Maar zie eens, Raakenkrouw is reeds in het tuinhuis gaan zitten. Hy zet zig tot schrijven, laat ons by hem gaen, en op ons gemak praten. BL. Wat rolt daar zoo vaardig uit uw pen, Heer Raakenkrouw? Is het dichtwerk? R. My schoot iets in 't hoofd, waar mee ik, als Dichter, den aanvang onzer byeenkomst wil inwijden. VR. Op Knelis, denke ik. R. Ja, op twee Kezen, die ik kenne. Steekt altemaal uw ooren op, 'k zal u mijn punt-dichtje voorlezen.

A 4

Twee

* Zie de Samenpraak Merdardus, of Stront. preke van Erasmus.

8 *De schaamteloze Leidschend.*

Twee Kezen.

Kees poogt mijn schrijver te betichten van bedriegen,

En ziet geen kans, als om met zijns gelijk te liegen.

Het was een *Kees*, die hem eerst schold, dat hy bedroog;

De Leidschendamfche *Kees* liegt dat hy nimmer loog.

Is 't dan geen waarheid, dat die *Kezen* niet flegts liegen,

Maar dat zy *Kezen* zijn, die liegen, en bedriegen?

Raakenkrouw.

BL. Dat is, zeker; kort en goed. Wel aan, daar op eens gedronken, en dan den Uil wat nader onder d'oogen gekeken. FR. Uw' gezondheid, Heer Raakenkrouw, om dat gy 't eerste vaars hebt gemaakt; 'k hope dat mijn ader thans wat vloeiend zal zijn, om u dat kunsje na te doen. BL. Elk neme een rabbelboekje in zijn hand, en leze met my den titel, *Rabies &c.* of *Rabbelary*, enz.

Dat's 't eerste merk van de ontstelde herfsenen, die Oom Knelis zoo dikwils rooken, gelijk hy in zijn lorreboek *de Wyze van Oosten* zelf bekend. E. Met verlof, dat ik
in

BROER KNELIS. 9

in uw reden valle, om dien titel uit te vinden, heeft hy in verscheide steden en plaatsen geraadpleegt. 't Is geen gewas uit zijn tuin, al is het stinkkruid. Dat wete ik van goeder hand. FR. Daar komt my iets te binnen. Wat dunkt u, Heeren, dat ik op de stoffe, die my de titel verschafft, eens een punt dichtje uit de vuist wech gaf? BL. Gaarne willen we dat hooren. FR.

Op Dominé Knelis Rabbelbaard.

Kees schrijft een Lasterschrift, en noemt het rabblery,

Op dat hy niet alleen door zijn erbarmlijk preken,

Maar door zijn schrijven als een Rabblaar kenlyk zy:

Een regte stoffe om men den gek de gek te steken.

Och stoknar Knelis! had gy't rabblen nog gespaart!

Zoo droeg gy nu geen naam van Knelis Rabbelbaard.

Frankaart.

BL. Gy hebt niet mis getaft. Maar hoort

10 *De schaamteloze Leidschend.*

hoort eens, Heeren, zoo d'een en d'ander
dus vliegens aan 't rijmen wil gaan, fa
laat ons 't hart eens sterken, en dan lust my ook
wat aan dichtery te peuzelen. Wat dunkt
ul.? dat wy elk een gedichtje, of groot of
klein, maakten, eer wy den Rabbelaar
gingen ontleden? Die 't beste zal gemaakt
hebben, heeft een prijs van my te wagten.
E. Wat voor een prijs dog? BL. Alle de-
ze zeven rabbelboekjes van Knelis vander
Linden: mits dat gy die zoo lang in den tuin
laat, als 't ons lust, daar uit stoffe tot lachen
en pratente trekken. E. Zou ik voor wat
Portugaals-briefjes mijn best doen om een
goed gedicht te maken? DE *andere t'zamen.*
Wy zullen 't wel om niet doen. Gy, Heer
Blokkert, die onze Onthaler zijt, hebt
regt van ons in uwen tuin te gebieden. Wy
behooren uw zin op te volgen. BL. By
aldien 't de Heeren zoo verstaan, laat ons
een voorwerp kiezen, om verandering te
hebben. Ik zal *de Hennen* van Knelis nemen.
Gy, Eêlhart, neem de *Leidschendamfche*
Ganzen: Frankaart mag wat dichten op den
Hebreeze Knelis: Raakenkrouw op den *Hot-*
tentotschen Leraar. Heer Vryborst, vat gy
Knelis den Speller by d'ooren. Engy, rusti-
ge Waarmond, breng *Knelis van zijn bekeren*
tot

BROER KNELIS. II

tot bekeeren. Eindelijk, mijn goede vriend Zafthemild, vermaak u met den *nieuwerwet-
sen taalhervormer*; zoo hebben we elk wat. Als ons weêr een luim bekruipt, zullen we nog zeven andere voorwerpen uit den Kromtaalkouter zoeken, want de nar geeft ons meer dan te veel keur. AL t'zamen. Wy zijnt te vreden. BL. Daar is voor yder een penne. We zullen 't gemakkelijk met deze twee inktkokers kunnen stellen. Dat gaat u voor. ZAFT. 't Zal met my wel lukken; ik voele mijn geesten al gaande worden. Dit wil heden een Poëtische byeenkomst wezen. Tuiten oom Knelis zijn ooren niet al, denk ik? Zoo moeten de jongens aan den Leidschen Dam eerslang liedjes van den gek zingen! V. Preek gy vast met de kelk in de hand, ondertussen is Heer Blokkert met het zijn al klaar. B. Ja maar, 't is gezeid, dat elk het zoo lang of kort kan maken als hy wil. Mijn taak is voor deze reis af. Gelieven de Heeren toe te hooren?

*Op Dominé Knelis Hen.
Kees zegt, dat hy geen Hen nog
Hun, maar Hennen kent,
Die eijers leggen. Ja! wie zou het
van den Vent*

Ge-

12 *De schaamteloze Leidschend.*

*Gelooven, zoo hy zelf zijn kennis met
de Hennen*

*Niet openbaarde, om hem voor Knelis
Hen te kennen.*

*Zie daar een spreukstoff, dat men
zig voortaan gewenn'*

*Te zeggen, niet meer Jan, maar
Grolvaer Knelis Hen.*

Blokkert.

E. Ik hebbe ook gedaan.

Op Knelis met zijn Ganzenhemel.

*Kees Hennekenner houd ook Gansjes
in waardy:*

*Hy zet die dieren zelf een Ganzen-
hemel by.*

Eelhart.

F. Daar is het mijn.

Hebreeze Knelis.

De Leidschendamfche Kees

Zegt dat ky kent Hebreez:

Maar (zegd de meid) ik vreez'

Dat

BROER KNELIS. 13

*Dat Domine, waaragtig, noch zal
worgen.*

*'t Onduitsch kropt in zijn Keel van
's avonds tot den morgen.*

Frankaart.

'k Heb 'er meê wat van gemaakt.

Hottentotsche Meester Kees.

*Kornelis wijst, hoe dat de Hottentot-
ten spreken.*

*Hy, byst're maalgeest, heeft hun spel-
ling afgekeken.*

*En leeft in groltaal. Ey vergunt hem
dat vermaak!*

*Hy is Schoolmeester in de Hottentot-
sche spraak.*

Raakenkrouw.

V. Ik zal den rang volgen.

Kornelis de Speller.

Kornelis breekt zijn kop

Met spellen voor en na;

En houd de gek niet op,

Hy moet te Delft in d'A.

Vryborst.

W. Het

14 *De schaamteloze Leidschend.*

W. Het mijn is niet lang, maar dubbel.

Knelis d'onbekeerlijke.

*Geen Meesters kunnen Kees het beke-
ren verleeren.*

*Hy blijft by 't bekeren. Hy hoort na
geen bekeeren.*

Anders,

*Schaam u, Broër Knelis, dat g' uw
Landsluy het bekeeren*

*Ontnemen wilt, om hen het bekeren
te leeren.*

Waarmond.

Z. Ik zal de laatfte wezen.

BL. En, buiten twijfel de beste. Z. Fop
my niet, is dit wat flegt, 'k zal het, eer
we scheiden, nog wel beter klaren.

Nieuwerwetsé Knelis.

*Oudwijnze spelling maakt Kornelis
niewerwets,*

*En d'onde Vrijer geeft alleen geen
niewwe schets*

Van

*Van wongtaal, maar van hem. Wilt
dog zijn grollen lezen.
Straks zult gy zweren dat de Vent een
Bes moet wezen.*

Zaftemild.

B. Om den dichtprijs na verdiensten wech te schenken zal men t'avond met elkanderen spreken. In't gemeen zegge ik, dat ze my alle wel aanstaan. Maar, ey lieve, heb ik gezag om nog iets van ul. te verzoeken? DE GASTEN. Ja, om te gebieden. B. Zoo bevele ik dan u, en my zelven, dat wy nog eens gelijkerhand aan't rijmen gaan, en kijken, of't wederom zoo wel zal lukken. E. Daar hebbe ik niets tegen. My dunkt aan't gelaat van Frankaart en Raakenkrouw genoeg te kunnen bespeuren, dat hun geest weder in arbeid gaat om iets te baren. V. Ik hervatte dan ook mijn penne, dewijl gy my voorgaat. W. en Z. Wy zullen daar niet lang meê wagten. Maar wat voorwerp geeft gy ons? B. Elk vatte maar by 't hoofd, wat hem uit het Leidschendam'sche Rabbelboek best behaagt om te begekken. Yder bladzijde geeft overvloed van rijmstoffe. R. Ik ben al klaar, of het u zal
ge-

16 *De schaamteloze Leidschend.*

genoegen geven, wete ik niet. Het is een
Punt dichtje op

Knelis, der Meesteren Hater.

't *Woord* Burgermeesteren is onduits
by den Gek.

*Geen wonder: hy blijft steken,
Wanneer hy 't uit wil spreken.*

*Een lettergreep scheelt veel op zulke een
rabelbek.*

Raakenkrouw.

F. Mijn tijd is met kijken in de schandi-
ge grol verlopen, zoo dat ik maar twee re-
gels zal leveren. E. De kortste rijmen zijn
dikwils de bevalligste. F. Hier komt

De onbillijke Knelis.

*Kees houd van billijk niet, Bilk
schrijft hy, kort en zot:*

*Is 't dan niet billijk dat die babok
word bespot?*

Frankaart.

V. Het mijn is op

Ezel

BROER KNELIS. 17.

Ezel Knelis met zijn Ezelin.

t. Woord Ezelinne word by Knelis
uitgeschragt,

En ne grootmoedig van den gaau-
wert afgekapt.

Maar weet gy wel waarom dit mooy
is in zijn zin?

t. Woord Ezelin schikt zig best na
zijn babbelkin.

Vryborst.

W. Neen zeker, gy Heer Raken-
krouw toont dat gy redelijk wel kunt ra-
ken en krouwen. Frankaart tast den onbil-
lijken Kees, ook vry en vrank op zijn on-
vilkheid; en Vryborst heeft den Doktor Ezel
vryborstig genoeg afgeschildert. My lustte
te rijmen op

Knelis den rijmer.

Zie eens, Kornelis wil op dezen regel
rijmen,

* O Wijshoofd aan den Leidschen
Dam.

B Dis

* De Zot rijmt 'er op
Schaapskooft te Rotterdam

18 *De schaamteloze Leidschend.*

*Dit kan de Botmuil nog niet zonder
fouten lijmen:*

*En zulk een noemt de dichters lam.
Waarmond.*

F. Ik hebbe gedicht op

Knelis met zijn rookende breinkas.

*Hou, Kees Neef, wat wilt gy bedry-
ven?*

*Met rookend brein te gaan aan't schrij-
ven?*

Maak eerst een togtgat in uw kop!

*Maar neen, de lompert wil niet hooren,
Al tornt men hem zijn Ezelsooren.*

De worgtaal zit hem in zijn krop.

Anders

Staat by, staat by, goê vrinden!

En helpt Kees vander Linden!

Hy rookt hy smookt aan alle kant.

Een doornig nest naakt ligt in brand.

Nu hebbe ik nog iets op

Kees

BROER KNELIS. 79

Knelis met zijn doornige herffens.

O Leidschendam wat haalt gy wijs-
heid uit het spreken
Van zulk een Vent,
Die zelf bekend,
Dat in zijn boersche kop hem meer
maal doornen steken!

Eelhart.

Z. Ik ben Zaftemild, en heb het kort-
jes en zaftjes laten afloopen op

Kornelis Jabroër.

Men vraag niet waarom Kees Kees
Jabroër word gezegt.

Met Ja! en immers zijn zijn grol-
len vast gehecht.

Zaftemild.

B. Ik begeerde met voordagt de laatste
te zijn, maar 't wil juist wezen, dat de Heer
Eelhart, en ik, op een en de zelve stoffe
zijn gevallen, namentlijk op

Rookende Kees.

Kees, vol en vuil van rook,
Braakt helsche lastersmook,

B 2

Als

20 *De schaamteloze Leidschend.*

Als Kakus, uit zijn krop.

Ey, Herkules, vlieg aan,

't Is met een slag gedaan,

En bons hem op den kop.

Maar ruk hem eerst in 't licht

Voor alle mans gezicht.

Dus smoort zijn razerny:

En 't land is buiten vreez',

Dat iemand ooit door Kees

Vervall' tot Bastaardy.

Blokkert.

B. Dat hebben wy met ons zeven wederom geklaart, yder vatte zijn glas aan, daar na het rabbelboek. Onder een pijpje zullen we haast mooije plaatsen genoeg vinden, om aan 't lachen te geraken, of mischien voor de derdemaal nog wel eens aan 't rijmen. Voor my, ik kan my niet genoeg verwonderen, welk een razerny Broër Knelis vervoert, dat hy op taal wil vitten, zonder die te verstaan. Want het is zeker, dat, al wat hy daar omtrent in de Boekzaal berispt, by de beste taalkenners in zwang gaat; en derhalven heeft hy 't zoo wel tegen hen, als tegen Rabus: daar in tegendeel niemand in heel Neêrland zulk een mismaakte

maakte spelling gebruikt als Broeder Knelis alleen. Maar mijn oog valt op dien dwaasfelijk verzonnen brief, die de Julfus Pap. 16 inlast, waar in hy quansuis aan iemand schrijft *dat het hem Liev is te Verstaan, dat syn uitgegeven Schriften by Menzen van Verstand enig Ingang vinden.* Arme bloedbeuling! Waant hy dog de wereld thans zoo onnoozel te wezen, dat men zulke een blaauwgezogte kalling zou gelooven? Dit getuigenis geeft het Wijshoofd van hem zelf. Was 't niet beter, dat hy zulke voden * *i' Huis hild*, op dat ik naar zijn trant spreke? Zoo 't Rabus eens luste aan den dag te brengen, wat hem uit verscheide plaatsfen is geschreven, hoe dat de Boekzaalzers zig vermaakt hebben, toen zy den Leidschendamfchen Spellingknuffelaar in Hooy-en Oostmaand 1697 na zijn verdienften gegisptzagen, 't zou op geen brief of twee aankomen, zelf van menschen van zijn orde. Hoe kan Knelis hier en daar nog van den Historischrijver Hoofd praten, zonder dat hy het woord *brusk* wil lijden? E. Dat doet hy om zijn taalwijsheid in 't Latijn te toonen. † Want, zegt hy, „ het „ komt van *Bruscum*, of *Bruscus*, waar van

B 3

„ 't een

Pag. 11.

† Pag. 26.

22 *De schaamteloze Leidschend.*

„ 't een een knorvig uitwas, of knobbel
„ aan een mastboom, 't ander een stekend
„ kruid Muisdoorn of Steekpalm beduid.
F. Och! och! 't is al knorvig en knobbe-
lig, en quaestig, en doornig, wat den Vent
in zijn kop zit. Had hy Hoofd gelezen,
hy zou wel haast weten, wat *Brusk* is, en
wat men verstaat door een **Taal-en Spel-*
lingknuffelaar; die, met den laatlunkenden
geest bezeten, de bruske stoutheid heeft gehad
van de beste Schrijvers voor verdwaafd te
schelden. R. nogtans durft de fratsemaker
† zijn ganze zaak aan sijn verkoorn regters
geern verblijven. V. Komt Kees hen daar
al weêr met zijn ganzen voor den dag? R.
Het leutert den man daar hy zijn hoed
draagt: maar, zijn hennen en ganzen over-
geslagen, hoort eens wat my onder 't lachen
daar in den zin schiet.

*Ik heb, zegt Kees, voor dezen
En Hoofd en Brand gelezen:
Dit kan wel waarheid wezen,
Al liegt hy dikwils in zijn grolboek
beestig bot.
Maar, Kees, dit moet gy weten,
Gy*

• Zie de Boekzaal Jul. en Aug. 1697. † Pag. 33.

Gy hebt hun taal vergeten,
 Zoo haast gy wierd bezeten,
 En walglijk Hottentots ging leeren,
 booze zot!

Raakenkrouw.

W. Dat 's ook niet al mis: dog, om
 nog een woord van den Hottentotschen
 Worgtaalspeller hier by te brengen, hy
 zegt in dien zelveu zinnen* *Hoddebekzen*
 brief, dat de Hottentotse taal i'eenmaal On-
 verstaanbaar is: en dit steuit *immers* (*im-*
mers, en nog eens *immers*) tegen zijn neus
 op, als hy pag. 89 den lezer van zijn rab-
 belaryboek duidelyk gaat leeren, hoe de
 Hottentotten spreken, en een lijst van ee-
 nige woorden, welke die vuilpenffen ei-
 gen zijn, daar by voegt? Z. Men mogt
 onzen Leidschendamfchen Knelis wel na de
 Kaap van goede Hope zenden, om te zien,
 of hy, die zoo meesterlyk Hottentots weet
 uit te rochelen, de Hottentotten tot bekee-
 ring kon brengen. R. Gy weet *immers*
 dat hy van geen *bekeren* wil hooren. Hy
 houdt het met *bekeren*. *Ja! immers! ja!*
 (na 't voorschrift van den Westelyken

B 4

Schrij-

* Een woord van Knelis pag. 16.

24 *De schaamteloze Leidschend.*

Schrijver van de Oostersche Wijzen) daar dagt ik niet om. B. Achter het mismak- te woord *Ondvangnis* pag. 88. roept Knelis; *Dagt ik het niet wel? dat de Man niet wist wat Hottentots was?* E. Hy roemt het Hottentots veel beter te verstaan als de Schrijver van de Boekzaal. F. Dat mag men den Man met groote letters slegts na zijne eigen zeggen toegeven. R. Maar hoe flooft zig Knelis uit, als hy wil antwoor- den op het verwijt, *dat elke bladzijde van zijn boek een schralen akker is, vol greppen en slooten, die aan alle kanten zijn begroeid met wijs Onkruid, Stekels, en Netels, Heermoes en Naaigaren!* V. Daar hebbe ik ook op gelet. Het schijnt dat hy daar voor Kruid- kenner wil spelen: want, of zijn party hem daar niet genoeg de waarheid gezegt had, zoo voegt Mopsus zelf daar by, ** welk Onkruid gemeenlyk Duivels-Naaigaarn word gebynaamt.* W. Een nette Kruidken- ner, die ook al te voren van Doornen, en Steekpalm gebabbelt heeft! B. Nog zie ik een zeer wijze verantwoording tegen den welverdienden schimp, dat hy een *korten inhoud van een deel zynes grolboeks 20 zijden lang maakt.* Slaat op pag. 63. *'t Is waar* (dus

* Pag. 59.

(dus huilebalkt den Dominé) den *Inhoudis* Lang in haar zelve, maar kan nogtans Kort Genaamd worden enz. * Ik had in 't Eerst juist dat Voornemen niet, om den Inhoud so Breed te maaken. E. Een schoone verweering. Men mag met den Schrijver van den Studentenhaver wel uitroepen

O Dominé gy zijt een gaauwert van een Man!

F Over zijn spelling van *Ondvangnis*† beroept hy zig op Mr. Simon van Leeuwen. Deze schrijft ergens *Ontvangen*, maar Knelis wilde het nog mooijer maken als Mr. Simon, daarom nam hy d'er de t uit, en zette een d in plaats. R. Maar my dunkt, Heeren, dat gyl. meer op de voddige spelling als op de Godlooze laster-en leugentaal van Kees let. V. Wien zou het lusten daar op te letten? met Schoftkalling hangt het rabbelboek aan een, schoon het naauwlijks hangt of kleeft. Daar hy pag. 97 tegen zijn beter weten zal gaan liegen, zet hy tusfen twee haken voor af, *Ik Spreek na Waarheid sonder enige verkeerde Drift*. W. En ik hebbe daar een staaltje uitgeteekent, 't welk

B 5 een

* Pag 64.

† Pag. 91.

26 *De schaamteloze Leidschend.*

een voor vele kan zijn, om te betoonen dat KORNELIS VANDER LINDEN of een zeer moedwillige leugenaar en lasteraar is, of de onvoorzigtigste botmuil, die ooit darde schrijven. Men sla eens op, wat die zin-en woorden-vervalscher pag. 115 zegt. Aldaar berispt hy, dat in de Boekzaal van Mey en Juny 1697 geschreven staat

*Glasklaare Bronnen, die vermaak-
lijk springt in 't zand! enz.*

ende lompe vlegel wil, dat daar moest staan *springen*, als of zijn party gezet had, *De glasklaare bronnen springt*. Hy verzwijgt valschelijk, of hy is zoo bot dat hy 't niet verstaat, dat dit gedigt met een aanspraak begon van dusdanigen ophef.

*Versailjes Heuvelen, en Woningen
op 't land,*

*Glasklaare Bronnen, die vermaak-
lijk springt in 't zand,*

En klaare Beken, enz.

woorden, waar mede Santeul Viktorijn Dichterswijze het vermaaklijk Versailjes aanspreekt.

Nu

Nu vrage ik al wie onze moedertaal eenigzins verstaat, of men wel anders moet zeggen, als, *O gy bronnen, die springt?* Zegt men niet in de tweede persoon van 't veelvoudig getal, *Gylieden springt*. Neen, zegt de booze zot, het moet *springen* zijn. O beestige domheid! Dat men Kees zelf eens vraagde, wanneer d'er nog zulk een Kees was, als hy is, vol en vuil van kromtaal, en leugens, en iemand sprak die twee fijne borsten aan, of men niet zou moeten zeggen

*Vloekwaarde Kezen, die zoo liegt,
Enschend, en lastert, en bedriegt!*

B. De Rabbelaar zou schrijven *gy Kezen, die zoo liegen, schenden, lasteren, en bedriegen*. Dus berispt hy ook, t'zijner schande, en ter zelve plaats, de woorden *het gene Maimons Zoon, en zeer vele Joden met hem, gelooft*. Had de bottrik zelf de woorden, *en zeer vele Joden met hem*, niet tusschen twee scheiteekens gezet, het zou nog eenigen schijn hebben dat 'er gelooven voor gelooft moest staan, gelijk hy dwarsdrijft; maar kan hy nu niet vatten, dat de zin is, *Het gene Maimons Zoon gelooft, en zeer vele Joden*
met

28 *Deschaamtelooze Leidschend.*

met hem? E. Hy is al te ezelagtig, dan dat hy't kan vatten, geloof ik. F. Het schijnt zoo. W. Wat het zy, of niet, leeft met my eens een klaar bewijs van zijn schendzugt, geen eerlijk man passende, op de 185ste bladzijde van zijn rabbelery, en twijfelt dan, of hy ondeugender of plomper is.

Men had Kornelis onder den neus geduwt, dat hy in zijn wijze *boek als een Bes aan 't spinrokken van Maria* babbelt. En dat is waaragtig. Om dit in zijn rabbelboek, of babbelboek (hoe wil ik 't best noemen?) te verdedigen, maalt en draait de zot eerst een poosje van 't *spinnen*, en vraagt of *Rabus meinde, dat Maria daar toe te groots was* (zeer wijze vragen van den Dominé) daarna hervraagt hy, dewijl Salomo ook van een Vrouw spreekt, *welke hare handen uitsteekt na den spilenz. of Rabus daarom ook wel van Salomo zou durven zeggen*, dat hy daar als een Bes aan 't spinrokken babbelt van de vrouwen? V. Een zeer scherpzinnige vraag van Knelis. R. Ze kon niet mooijer wezen. Maar bezie eens, welk een valshartigheid daar in is gelegen, en lees het volgende; *Indien hy [dus kalt de Nar] die Stoutheid had, sou ik hem voor al de Wereld wel durven Vitschreewen, als de allersnoodste*

*snoodste Spottende Heiligschender en Godverfaker . V . De helfschgebeten Knelis schreeuwt zijn eigen boosheid uit . Hy wift het woord Godverzaker nergens anders te pas te brengen . W . Dog op een jammerlijk gezogte manier . Want , als men met zulk een indien voor den dag wil komen , is het niet even veel of iemand zeide ; Indien de Leidschendamfche Preker de stoutheid had van plaatsen uit de Heilige Schriftuur tot zijn lasteringen te misbruiken , en dezelve dus te bespotten , zoo zou men hem voor al de wereld wel mogen uetschreeuwen voor een heilichendigen en vervloekten Bedrieger , en Godverzaker ? R . Men merk het voor een der kentekenen van des razenden mans snoodheid , en men rekene eens , wanneer zulk een Leeraar der gemeente Jesu Christi aan den Leidschen Dam (gelijk hy hem zelven noemt) iets kon verzinnen , om zijn party , die hem de waarheid heeft gezegt , godlooslijk te schenden , en smaden , wat 'er van hem zou te wagten zijn . Zulk een boozart durft nog vragen * of dat te Rotterdam zoo door den beugel kan ? B . Ey , men moet aan zulken baarbyfter wat toegeven*

Daar

30 *Deschaamtelooze Leidschend.*

Daar loopen strepen door:

Zijn yver dwaalt van 't spoor.

Lees dog wat hy pag. 219 zegt. *Indien my evenwel hier of daar een alte HardWoord magt zijn Ondsnapt; Wilt het den Yver voor mijn eer.* E. Yverige Broër Knelis! moest hy als een tweede Frans Baltenszoon, zijne rookende herflens tien maanden lang breken met het maaken van dat verwarde rabbelboek? en bedagt die *Leeraar der Gemeente Jesu Christi* niet, dat dit een ydel tijdquisten was, 't welk zijn party met een opstel vantien uuren kan doen in rook verdwijnen? F. Gemakkelijk in zes uuren. Maar ik zou, met verlof van 't gezelschap, meer vermaak hebben, dat wy nu wat ongezoute snakerijen van Knelis uit zijn rabbelboek uit pikten, om niet langer met zijn vuil lastergequijl, maar met zijn belachelijke en meer dan kinderlijke onnoozele wijze van schrijven en redeneren wat te boerten. R. Maak gy den aanvang, ik zal u volgen; want daar van is ook zoo groot een verschot, dat wy 't dezen dag niet zullen kunnen afhandelen. F. In de Boekzaal van de twee laatste maanden des jaars 1697 staat aange-

BROER KNELIS. 31

teekent op de woorden uit des Heeren M. Altings boek [*Brokters hun eigen moer brandende*] kan Dominé Knelis vander Linden aanden Leidschen dam nu nog niet leeren, wat hun is? Hier tegen verweert zig Dominé Knelis in zijn rabbelwerk aldus. „Mogt ik hier Ja „op Antwoorden; wat was hy Gelukkig! „Maar ik moet hem juist Seggen Neen. Do- „miné Knelis vander Linden kan daar uit nog „niet Leren wat Hun is. R. Een wondere aardigheid! Zoo hooren we dan, hoe Dominé Knelis hem zelve noemt. F. Voeg hier by het gene hy op dezelve bladzijde zegt zijn party daar na eens te zullen vragen; kan Dominé Pietje Rabus nu nog niet Sien of Leren? dat hun geen goed Duidis is. V. Wel waarom niet? zoo konstig is hy doorgaans, als hy munt voor munt wil geven. W. Heer Raakenkrouw praatte terstond van aardigheid, maar hoor eens, hoe overgeestig onze Kees gaat redeneren, om te bewijzen dat hy niet meer met Hoenderen dan met boeken omgaat. De plaats is pag. 178. Aldaar verzekert hy, dat hy zoo wel van *Hunnen* als *Hennen* weet te praten; en, zoo men hem mag gelooven, hy was voor eenige jaren grooter liethebber van *Hennen*, als hy nu is. Indien hy 't anders veritaat,

leg

32 *De schaamteloze Leidschend.*

leg my dan deze zijne zeer nadrukkelijke woorden eens uit. *Ja!* als't'er by *Lei*; ik sou hem wel een Adtestatie, in een behoorlijke Forma, door Notaris en onwraakbare Getuigen Bekragtigd, kunnen beschikken; waar uit hem Blyken sou, dat ik in geen 8 jaren of Langer Hennen, die Eijeren leggen, heb gehad of gehouden. *R.* Dat *Knelis* het zelf niet openbaarde, men zou immers niet weten dat hy zoo gek was. *V.* Als hy met een getuigenschrift begeerde voor den dag te komen, dat hy nu al acht en meer jaren uit de liefhebberij van de hennen is gescheiden, hy mogt zelf de verklaarder wezen, en laten d'er zijn goeden vriend *Rabus*, als *Notaris*, geld aan verdienen. *R.* *Rabus* zou d'er zijn handen wel afhouden. *W.* Hoe zoo dog? *R.* Om dat een *Notaris* voor geen zinnelooze *Comparanten* iets mag opstellen. *W.* Dat hebt gy wel gevat. *B.* Zekerlijk deze laatste stoffe schijnt my te mooy, dan dat iemand uit ons gezelschap daar op geen punt dicht zou maken: al zou ik het alleen weër bezoeken. *E.* Begin maar (op dat ik uit aller namen spreke) wy zullen ons ondertuffen eens verversen. *B.* Ik hebbe reeds begonnen. *F.* Ydervan ons zal ook nog wel een beurt krijgen. Onder de doorblader-

de

de rabbelarijen hebbe ik menigmaal gezien. dat het Knelis aan goede uitdrukkingen ontbreekt, en dat de kruk, even als het ongetletterd graauw, genoodzaakt is met arme herhalingen te snakken, gelijk de wijven, die met Appelen, Noten, en speetjes Paling, aan den Leidschendam loopen. Denk slegts om de reeds aangetoge * bladzijde, daar hy al weér van Maria's spinnen praat. *Behalven dat ik niet Bepaal, dat sy fekerlijk Gesponnen heeft: want ik zeg wel duidlyk dat sy 't Huishouden heeft Onderfchraagd met SPINNEN, of enig ANDER Vrouwen Handwerk: So dat ik het Onbepaald laat.*

Is dat niet kragtig van Knelis gezegt? *Behalven dat ik niet Bepaal . . . So dat ik het Onbepaald laat?* R. Ja wel, de man met zijn groote Letters laat het overal zoo floridig en onbepaald leggen, dat elk lezer, die de onbepaalde zotternijen van den haspelende en spinnevoetende bepaler ziet, hem straks zal bepalen op d'eene plaats *Doktor, Rabbelaar,* op d'ander *Doctor Temert* te wезen. T. Dat denke ik zoo menigmaal, als ik hem de woorden, t'zijner schande gequyld, ander- en andermaal, om zijn rabbelboek grooter te maken, zie hervoort-
C
bren.

34 *De schaamteloze Leidschend.*

brenghen. W. Maar wat oordeelt gy daar van? Om dat zijn party liever in tien uittreksels van den wereldwijzen Kromwel, als in een vanden taalonwijzen Knelis (die daarom zoo boos is) wilde gewagen, laat hy zig hoorren, * *De Klugtige Rabus moet wel Kromwels Gefind sijn, enz. Waaron het ook so Wonder niet is, dat hy, die meer Vermaak schijnt te Scheppen in de Wysheid van dese Wereld, dan in de Geestelyke en Hemelze Wysheids so groot een Smauk in mijn Boek niet heeft Gevonden.* V. De Boekzaalschrijver heeft in het gansche quylboek van den *Ganzen-Hemel*-stichter gansch geen Wysheid gevonden: daarom wilde hy liever Kromwels wereldwijshheid vertoonen, als de ingebeelde Wysheid van Dominê Knelis, dien het schrijven zoo knapjes ter hand staat als een Ezel het lierspelen. Evenwel . . . B. Dat ik in uw reden valle, is, om dat mijn gedichtje klaar is. Gy kunt, Heer Waarmond, straks wederom naar uw welgevallen aanheffen. 'k Zal het voorlezen.

Op D. Knelis met zijn Adtestatie.

Doôr Knelis wil met een getuig schrift doen verklaren,

Dat

* Pag. 158.

Dat hy geen * Hennen hield in acht
of negen jaren;

Wel waarom dan den Mangebeten
Knelis Hen?

Want van dien tijd af dat de Ganzen
hem vermaakten,

En dat die door zijn Schrivt ten Gan-
zen-Hemel raakten,

Is 't beter, dat men hem voor Gan-
ze-Knelis kenn'

Maar arme Hennen! die, naar gif-
sing, nog voor dezen

Van zijn liefhebbery en achting plagt
te wezen,

Troost u, dat hy geen Hen mag lij-
den aan zijn Dam.

Zijn gansche brein is door de Ganze-
lugt verdorven,

En 't wanduitsch legt hem in zijn
boerschen mond bestorven.

Hy raaskält, sedert dat hy aan de
Ganzen quam.

Blokkert.

36 *De schaamtelooze Leidschend.*

R. d'Overleden Dichter Oudaan heeft my vertelt, dat hy op een paar Amsterdamer echtelingen een Bruiloftsdicht gemaakt had, waar in het woord *ontweduwen* quam. Vader Vondel, die ook een dicht had geschreven, en de bruiloft hielp vieren, lezende dat woord *ontweduwen*, kreeg'er zulk een zin in, dat hy menigmaalen over tafel riep *ontweduwen! dat woord smaakt my zoo, dat ik wel wenschte, dat ik het had uitgevonden.* Zekerlijk, Heer Blokkert, ik wilde ook wel, dat het sneldicht, van u terstond voorgelezen, het mijn was. B. Watte praatjes? Ik wagte van u een beter. V. Terwijl we *Knelis met zijn Adtestatie* voor hadden, en gy my in de reden viel, was ik gevallen in een betuiging, waar mee de *Adtestatie*-man, ook van een *Adtestatie* beuzelende, zulk een loffelijken getuigenis geeft van de bequaamheid des Boekzaalschrijvers, dat hy daar door alleen hem zelve in al zijn overig lasteren van de uittrekfels voor een louteren gek en leugenaar bloot stelt, niet gedagtig der Latinen spreuk *oportet mendacem esse memorem,*

Een Leugenaar behoort te zijn van goed geheugen.

De betuiging neemt een aanvang pag. 156,
en

en daar schrolt hy, zoo zijn WYZEN van OOSTEN zoo wijs waren geweest, dat zy Goud, al was'er juist geen Wierook nog Myrrhe by, voor Rabus hadden mee' gebragt, dan had zijn boek geen GROLBOEK geweest. Dan sou hy wel (dus gaat Oom Knelis voort met zijn gewone hortspelling, schreuw- en quijltrant) Knaphandig een groot en Zierlyk Uittreksel daar van aan de Weerld hebben Gegeven. B. Zoo belijd hy hier, dat de Man als hy wil, wel knaphandiglijk cierlijke uittreksels kan maken? waarom liegt hy dan doorgaans van zijn onbequaamheid? Of (zegt hy wijders) had ik anders de Man aan de Leidsedam eens Lekkerties Onthaald; of ten minste een Nedrig Versoek, 't sy by Mond 't sy by Geschryvt, aan hem Gedaan, om in sijn Kostlyke Boeksaal een Plaatsje te mogen vinden: gelijk sommige Schryvers NB haar selven so ver Vernederen voor sijn Doorlugtigheid: dan sou hy mijn Boek so niet Vergrold hebben; maar nog wel een Uittrekseltie voor my ten besten hebben gehad. W. Ik bekenne, dat is mooy van gekheid. De Brekebeen durft quansuis nog schimpen op Schryvers, van welke, om de voortreffelijke waardy hunner boeken, met lof en eerbied in de Boekzaal telkens word gesproken; als of die mannen alvorens nede-

38 *De schaamteloze Leidschend.*

rige verzoeken aan Rabus deden, om een plaats onder zijne uittreksels te krijgen. E. Dit is een post, die vele eerwaardige en vermaarde mannen voor hun zelve en voor Rabus tegen Knelis moeten verantwoorden: en zoo lang hy die niet weet aan te wijzen, zal Rabus zeggen dat de Rabbelaar al weêr voor gietleugen speelt. Dog wat zijn lekkertjes onthalen aan den Leidschen Dambelangt, ik geloove niet dat Rabus gaarne by een Hottentot zou willen te gast gaan. V. Hoort nog al bet mooys. *Wat ben ik ook* ('t is een vervolg van de woorden van Dominé) *Dom en Onverstandig geweest! so het anders geen Steilorigheid Hieten mag; dat ik ook in die Tijd Rabus, nog sijn Boeksaal, niet so veel Waardig heb Gekeurd. Maar daar Lag my nog aan Hem, nog aan al sijn Uittrekken, so veel Gelegen 't Welk ik genoeg saam aan mijn Drukker Betuigde, doe hy my Vermaande, dat ik aan Hem, en om in sijn Boeksaal met Lov Vermeld te worden, een Boek diende te Vereren: wanneer ik hem daar op Antwoorde, dat het my geen Boek Waardig was, nog ook Veel kon Schelen, of ik in de Boeksaal wierd Vermeld, of niet; maar so hy daar enig Voordeel voor hem selve in Sag, dat hy het Selv kon doen. Waar van ik hem tot sijn Gerustheid, weleen*
bc-

behoorlijke Adtestatie voor Notaris en Getuigen, sou kunnen Overfenden. W. Om deze laatste biegt van Knelis alleen mag men zijn Rabbelboek koopen; niet om daar in meer als elders acht te slaan op zijn plompe boeretaal van *diende te Vereren*, en zoo voorts, 't welk men by zijn Barbaarsche spelling en groote letters moet zetten, maar om dat de grollist daar in een beschrijving maakt van het malen zijner *rookende* hersenen, hoe hy best t'eenigertijd met lof in de Boekzaal konde vermeld werden.

E. Dat is de grond der zake. Hy zag, dat van vele brave Schrijvers *groote en sierlijke uittreksels* gegeven wierden (waar over wy hem terstond zagen knorren op de Schrijvers zelf, en liegen, *dat zy hun voor Rabus eerst by mond of by geschrift hebben vernedert*) maar hy was daar nevens zoo waanwijs en dom, dat hy geloofde, dat 'er van zijn grolboek ook een uittreksel moest volgen, als zijn drukker aan Rabus een afdrukfel schonk. F. Dat heeft de drukker ook gedaan, maar zoo haast als Rabus het met walging had doorgelezen, heeft hy 't hem quijt gemaakt, en een klein wijs boekje voor dat groote zotte boek *de Wijze van Oosten* gereult. Daar toe is geen tuigschrift van nooden.

40 *De schaamteloze Leidschendam.*

den. Men kan het den Boekzaaldrukker vragen, die de grol nog heeft. R. Ziet gy niet hoe Knelis van den Leidschendam by zijn drukker te Leiden heeft raad gepleegt, toen zijn kostelijk juweeltje in 't ligt quam? Zijn drukker (zoo men op de verklaring van Knelis zelf kan staat maken) vermaande hem, maar hy was steiloorig. V. Laat ons slegts den Dominé in dit stuk gelooven. Dat hy een steilooris, daar van draagt de Leidsche Akademie nog geheugenis. W. Broër Knelis, die na geen vermaning wil luisteren, mag die *Adtestatie tot zijn gerustheid* wel t' huis houden. Daar zou niets anders in leggen, dan dat zijn drukker, wetende met wat voor een *Schrijver van de droevige figuur* hy te doen had, uit beleefdheid en om best wille, een vermaning heeft gegeven. Rabus heeft den drukker, die hem 't boek zelf aan zijn huis bragt, bedankt, maar gelijk hy van andere boeken, by den zelven drukker uitgegeven, na derzelve waardy heeft gesproken, zoo konde hy, volgens zijn geweten, geen uittreksel van de *Wijzen uit Oosten* maken, of Knelis zou daar in gepronkt hebben, even als hy hem zelven ten toon stelt. Dus vond Rabus, tot voordeel van den drukker, raadsaamst, alleen den titel van 't
boek

boek (nevens een kort berigt) onder andere titels te zetten. B. Hoe tot voordeel? W. Ja dog. Want ik twijfele niet, of de drukker heeft geen andere koopers van de *Wyzen uit Oosten* gehad, dan zulke, die de misfelijke spelling en stijl van Knelis wilden zien. En wie weet, of de grol niet meest verkocht is, sedert dat de *Nieuwerwetsche spelling en wanduitsche worgtaal van KORNELIUS VANDER LINDEN* uit de Boekzaal bekend wierd? B. Over zulk een gewigtige zaak mag Knelis wel een *Adtestatie* laten beleggen. E. Hebben wy nog niet lang genoeg gezien, dat de karel zot en boos is, zoo kijkt altemaal eens te rug pag. 127: daar zult gy vinden dat Knelis een plasdankje by de drukkers zoekt te behalen, en voor Advokaat van de Boekverkoopers wil spelen, op dat de Schrijver van de Boekzaal de boeken, die men hem somtijds vereert, wel zou verdienen. R. 'k Heb al gezien, hoe nijdig en bekommerd de Seuzelaar is, en hoe belachelijk hy zig daar aanstelt, maar, gy, Heer Eêlhart, neem de moeite, van ons die heele plaats, volgens den Leidschen-damschen trant, eens voor te lezen. E. 't Is al welsprekend, wat'er aan vast is; hoort toe dan. „ So ver heeft hy de Boekdruk-

42 *De schaamteloze Leidschend.*

„ kers onder Zim weten te brengen, ja! te
„ Begoghelen, mag ik seggen, dat sy Ge-
„ drongen worden hem, als of hy haar Af-
„ god was, een Afdrukzel van haar Boeken
„ te Vereren; indien sy de selve, in zijn
„ Boeksaal, dat overkostelijk Juweel boven
„ alle Boeken, geern met Lov Vermeld sa-
„ gen: welke Gunst sy nogtans, op haar
„ getoonde Beleevdheid, te Voorgeevs
„ dikmaal van hem Wagten. Een schoon
„ uitgevonden Lokaas! om hem selve en
„ en sijn Boekkamer, med allerley Boeken,
„ te Verrijken, sonder veel Geld daar aan te
„ Besteden. Waar voor hy Dikmaal niet
„ anders Doet, dan dat hy de Titels daar
„ van vermeld. Dat 's wat Schoons! So
„ kan hy de Vereerde Boeken ligt verdie-
„ nen. Maar ik Meen, indien 't mijn Saak
„ was, gelijk het is die van de Boekdruk-
„ kers, ik sou hem wel haast op een and're
„ Kam Scheren. Nooit sou ik hem enig
„ Boek Vereren; dewijl hy dog het Boek,
„ door sijn Uittrekzel, geen de minste
„ Waarde meer kan Toebrengen, dan het
„ Uiten In hem selve alree heeft. Wilde
„ hy de niegedrukte Boeken Uittrekken,
„ hy kon die by sijn Drukker Lenen of Ko-
„ pen; gelijk hy in 't Begin Genoodsaakt
„ was

„was te doen : Lustde hem dat niet, hy
 „kon het Schrijven van de *Boeksaal* laten
 „Varen; daar is soo veel Heil niet in: by-
 „sonder nu hy veeltijds soo Eenzijdig daar in
 „te Werk gaat, dat men niet veel Staat daar
 „op kan maken.

„Indien ik dan evenwel so Mal mogt
 „worden, dat ik my so Veel aan zijn Uit-
 „trekzel in de *Boeksaal* liet Gelegen zijn,
 „dat ik hem daar voor een Boek Waardig
 „keurde; sou ik hem het selve niet te voorn
 „Vereren, maar enkel aan zijn Drukker
 „Senden, onder een uitdruklijk Beding,
 „dat die het selve alleen aan hem Leenen, en
 „niet Eer uit mijn Naam sou vereren; voor
 „dat ik Sag, dat hy, door een goed Uit-
 „trekzel daar van in zijn *Boeksaal* te geven
 „sig het selve had Waardig gemaakt. Ik sou
 „my van hem so niet laten Snuiten nog Dot-
 „ten. Ook sou hy dan Selv wel wat beter
 „Oppassen. F. Knelis is vry oolijk, als
 hy wat verzint. De Schrijvers en Druk-
 kers mogen hem wel bedanken voor zulk
 een *oudwijzen* raad. Hoe zal Rabus ge-
 lachen hebben, als hy dien schoonen text
 las! V. Ik geloove dat hy deernis met den
 onnoozelen Raadgever heeft gekregen. R.
 De Preker heeft niet gedagt, dat zulk een
 ge-

44. *De schaamteloze Leidschend.*

gebabbel de minste beantwoording onwaar- dig is, en niet zonder spot kan gelezen wer- den. Hoe veel beter had hy geluiftert na den raad van eerlijke en wijze luiden, zoo Predikanten, als andere, die hem vermaant hebben, dat hy zijn plumpe pen in 't spek zou steken, en van het rabbelen afzien. Zoo had hy zijn verdere schandelijkheid gesteuit, en de moeyte gespaart, van tien maanden lang uit alle de stukjes van de Boekzaal blad- zijden en regels aan te teekenen; waar door hem de steiloorige kop niet minder moet gerookt hebben, als toen hy van de *Wijzen uit Oosten* schreef. V. Daar word voor de tweedemaal aan den tuin geschelt, Heer Blokkert, is uw knegt nog hier? B. Hy is in 't achterprieel bezig, om wat versna- pering op te dissen, waar in wy zoo aan- stonds onze tanden zullen gaan zetten. 'k Twijfelde straks al, of ik het hoorde. Zie daar, mijn knegt is reeds aan de deur. Wie of ons thans in de kaart zal komen kij- ken, denke ik? Dat hadde ik niet verwacht. Dog, naar dat ik van verre kan merken, het is de Heer *Dichtlief*, met onzen gemeen- zamen vriend *Lachert*. 'k Wist niet beter, of die halsvrienden waren nog uit de Stad: anders had ik hen by 't gezelschap verzogt.

Och

BROER KNELIS. 49

Och ja, zy zijn 't beide. Ik trede na hen toe. B. Welkom t' huis, en hier in mijn tuin, Heeren. Buiten my zult gy hier nog zes van uw beste vrienden zien. Maar wanneer zijt gy t' huis gekomen? D. Voor omtrent anderhalf uur. Wy hebben elkan- deren te Leiden gevonden, en zijn geza- mentlijk herwaarts gekeert: dog dat wy met ons beiden tot u komen itappen, heeft zijn byzondere reden. Bl. Treed in het tuin- huis. GASTEN. Wy heten u welkom, Heeren; had gy hier wateer geweest, gy zoud ook aan 't rijmen geraakt zijn. D. Wat zie ik? hebt gy elk een boekje van den ra- zenden KORNELIS VANDER LIN- DEN voor u leggen? en zie ik zoo veel schrift op tafel? Om daar van te spreken ko- men wy den Heer Blokkert zoeken. Wy hebben yder te Leiden een rabbelschrift ge- koft, en 't zelve in de schuit gelezen, zeer begerig om te weten wat men te Rotterdam van zulk een Preker oordeelt? B. Dat hy uitzinnig is. Wy hebben, om de grol te lezen, hier zitdag gehouden, en zullen u de vaarzen, van ons uit de vuist wech gemaakt, laten zien. Maar eerst neêrgezeten, en eens gedronken. L. 'k Hebbe meer te zeg- gen. Ik, en de Heer Dichtlief hebben
niet

46 *De schaamteloze Leidschend.*

niet kunnen nalaten, zoo haast wy te Rotterdam quamen, onzen vriend den Schrijver van de Boekzaal in 't voorbygaan, te bezoeken. Wy vonden hem t'huis, en hy, met ons, een poosje om den Rabbelaar gelachen hebbende, toonde een begin van iets, dat tegen de Rabbelary van Knelis zal in 't licht komen. We hebben lustig onze levers verschud. B. Komt, laat ons in 't achterprieel gaan, en dien schaamtelozen Broër Knelis laten leggen tot een nader byeenkomst. D. Dat willen we gaarne doen, dog onder beding, dat die naaste byeenkomst in mijn tuin zal wezen. Laat ons den dag vast stellen, aanstaande Zaterdag. Heeren, ik noodige ul. al t'zamen. Dus zullen we het getal der zoogenaamde Zanggodinnen evenaren, en, zonder die Besjes aan te roepen, ons buik vol kunnen dichten. ALLE. Wy zeggen 't u toe. L. Ik belove met my te zullen brengen een *Lofreden*, dien ik, vermaakshalven, hebbe voorgenomen ter eere van *Kornelis vander Linden* op te stellen. B. Mogelijk zal yder van ons ook wel wat klaar hebben. Zoo niet, we zullen weer elk een rabbelboekje in de handen vatten, om daar uit versche stoffe tot boerten te plukken. Mijn jongen heeft

BROER KNELIS. 47

heeft my gezegt, dat alles achter al gescho-
teld staat. Ik ga u voor, Heeren, gelieft
my te volgen.

RAAKENKROUW, door den tuin
gaande, zingt op de wijze van

Wat is 't onvernoegde mensch, enz.

I.

*Knelis aan den Leidschen Dam,
Die zoo lam,
En zoo boos u hebt gequeten,
Dat gy daar door by elk een
In 't gemeen
Zult voortaan Broër Knelis beten;*

II.

*Is 't u niet genoeg gezegt,
Zoete knegt,
Dat g' u wagten loud voor quelling,
En niet als een Hottentot,
Grootte Zot
Schrijven van Neêrduitsche spelling?*

III.

*Ziet gy nog niet, dat uw gal
Niets met al
Op een eerlijk man kan vatten?
Maar weêrom steuit metter vaart
In uw baard,
Om u schendig te bespatten?*

Laat

48. *De schaamtelooze Leidschend.*

IV.

Laat het helsche wraakvenijn

Door geen schijn

Uw gezigt nog meer verblinden.

En gy Lasteraaren nu

Spiegelt u

Aan Kornelis vander Linden.

Einde van d'eerste vertooning.

II.

III.

De schaamtelooze
LEIDSCHENDAMSCHĒ
BROER KNELIS,

O F

De vuile Lasteraar

KORNELIS vander LINDEN,

*Doctor en Dominé aan den
Leidschen Dam,*

In zijn Rabbelboek door hem zelve ten
toon gesteld.

TWEEDE VERTOONING,

In dicht en ondicht.

Te ROTTERDAM,
By PIETER vander SLAART,
1698.

DE SCHMIDTSCHE
LEIDSCHEIDAMSCHE
BROER KORNELIS
OF
DE WILK J. J. J.
KORNELIS vander LINDEN,
Dochter en Doornik van den
Leidschen Dam,
In zijn Kabbelhoek door hem zelven ten
toon gesteld.
TWEDE VERTOONING,
In dicht en onacht.

TE ROTTERDAM,
By PIETER vander SLAART,
1798.

INLEIDING.

KORNELIS vander LINDEN
ziet, dat de beloofde tweede ver-
tooning, zijn personaadje ter eere, ten
gezetten tyde, in 't licht komt. By
aldien zijn onleerzaamheid maar ee-
nigzins verminderd is, hy zal mis-
schien uit deze twee vertooningen kon-
nen leeren, dat hy gansch geen onge-
lijk lyd, die scherts voor laster, spel
voor boosheid, t'huis krijgt. Niets
konde zoo grof gezegt werden, 't welk
zijn Rabbelaryboek niet aan de hand
geeft den genen, op wien hy als een
dolleman tegen regt en reden is aange-
vallen; en geen onzijdig mensch in
Neerland spreekt van den Leidschen-
damschen Rabbelaryschrijver, dan met
de uiterste verfoejing. Maar de negen
Rotterdamse Samensprekers, (die
dit werk opnemen) willen zijn Vleet-
taal niet navolgen, veel min de moei-
te nemen van zijn schandelijke onkun-
de ten vollen aan te toonen. Zy ge-
noe-

INLEIDING.

noegen zig, met sommige staaltjes uit
zijn wanbakke grolboek, boertender
wijze, te verhandelen, om, niet uit
de klaauw den Leeuw te kennen, ge-
lijk men zegt, maar uit een stuk van
de hangooren den stijven Kees. Zy
zouden zig wel hebben ingelaten, om
den dwarsdrijver wegens de spelling
wat te leeren, al was het slegts, ten
voorbeelde, 't onderscheid van met en
mede, en dat men niet, zoo als hy wil,
heeft, en schrijvt, voor heeft, en
schrijft moet spellen, maar dat men de
f daar moet gebruiken, schoon men
schrijven met een v spelt, dewijl de
talen der ouden ons leeren, dat men,
om de welluidenheid, zoo in oor-
spronkelijke als afgeleide woorden,
dikwils een letter verwisselt, na dat
de uitspraak vereischt: want zoo moet
men geen grav, nog schrivt, maar
graf en schrift schrijven, schoon 't
van graven en schrijven komt (wie
weet dat niet?) om dat grav en
schrivt niet zonder babbeling kan wer-
den

INLEIDING.

den uitgesproken; daar in tegendeel graf en schrift, en schrijft, en heeft enz. by de lippen afknapt, en een bevallige taal maakt; even gelijk de Latinen in het woord scribere de b veranderen in een p, schrijvende scripsi, scriptum, scriptio, enz. daar 't anders, na den Leidschendamfchen quyltrant, scripsi, scribtum, scribtio zou wezen: dit, en duizend zulke dingen, waar in Knelis zoo onbedreven is als een Snoek op zolder, zou men hem, zegge ik, kunnen leeren, maar waar toe voor een Arkadifchen Ezel de Zangkonst ontvouwd? Al wie maar met een kruimel gezond brein oordeelt, kan op yder blad van 't Rabbelaryfchrift zoo vele blijken van des Prekersfchendzugt zien, als in den ganschen inhoud een enkel Babel van babbeltaalen wanspraak, aangelegd tot lasteren, en liegen; waar door hy met den nieuwen naam van den Leidschendamfchen Broër Knelis bekend is, en zal blijven.

INLEIDING.

De Rotterdammers hebben dezen namiddagtijd goed weêr getroffen, en zijn in den tuin van Dichtlief al een wijltje aan 't praten geweest. Gy, lezer, die d'eerste vertooning hebt bygewoont, beschouw ook deze tweede, en wagt, of'er nog bet zal komen.

Vaar wel.

De

De schaamtelooze

LEIDSCHENDAMSCHE
BROER KNELIS,

Samenspraak tussen negen

ROTTERDAMMERS;

Blokkert, Dichtlief [de Gastheer]

Eêlhart, Frankaart, Lachert,

Raakenkrouw, Vryborst,

Waarmond, en Zafte-
mild,

door den tuin wandelende.

DICHTL.

W' redenering, Heer
Eêlhart, over de
aardgewassen, en
uw' welgepaste ver-
gelijking tussen derzelve groey, en die van
de dieren in 't gemeen, zal, mijn's oor-
deels, het gansche gezelschap grootelijks
vermaakt hebben. Voor my, ik rekene

D 4

deze

56 *De schaamteloze Leidschend.*

deze namiddag-tijd wel en nuttelyk besteed, al hoorde ik niets anders, als die zinlijke ontzwagteling der natuurgeheimen; een wisse proef van uw vaste kennisse, en bequaamheid, om de dingen in haren aart en eigenschap te ontvouwen. Maar terwijl wy dus in deze lieffelijke open lugt nauw' woorden zitten en gapen, moesten wy onze uren ook wel verdeelen, en 't voornaam oogwit van de byeenkomst niet vergeten.

Ziet eens, hoe bezig mijn knecht in de galery is. E. 't Schijnt of hy zig gereed maakt om ons yder een glas te schenken. D. Het konde wel waar zijn, maar dat wilde ik niet zeggen. Ziet gy niet dat hy negen Rabbelboekjes op de tafel heeft gelegd? Dit is de boodschap, vrienden, wy moesten Dominé Knelis hebben. Gy wilt *immers* (hey sa, het Leidschendamsehe woord komt my reeds al in de keel) dat wy besloten hebben, den Rabbelaar met zijn rabbelarijen nader te bekijken, en ik schelde, voor mijn deel, den Heer Lachert zijn belofte niet quijt. B. 'k Versta wel, waar gy heen wilt: hy heeft beloofd een *Lofreden* ter eere van Knelis meê te brengen. L. Ik zal mijn woord houden, als een eerlijk man; an-

BROER KNELIS. 57

anders mogt de Dominé, zoo hy 't wist, een sluitreden tegen my maken. E. Trefelijk, voorwaar. R. En ik ben niet ongenegen, wederom op Knelis wat te rijmen: misschien zullen de andere Heeren ook wel een dichtje voor hem ten besten hebben, op dat we dus smakelijk aan 't lachen raken, gelijk onlangs in den tuin van Blokkert. D. Gelieven de Heeren, na de galery te gaan? Alles staat klaar. GASTEN. Ga voort, wy zullen u, onzen onthaler, niet alleen volgen, maar in alles opvolgen. B. Ja gy hebt nu het zelve regt dat men de laatste reis my gaf. Wat gy zult gebieden, of instellen, dat willen wy nakomen. V. Dat zal wisselijk weêr op dichten uitdraaijen. W. Waarom niet? Het Leidschendamfche Rabbelboek is een onuitsprekelijke bron van stoffe tot boerten.

*En Broër Kornelis heeft hem zelf
daar in geprent,
Om door heel Neêrland met dien
naam te zijn bekend.*

Z. Gy begint al, eer wy daar toe zitten. Mijn geest is nog zoo vaardig niet.

58 *De schaamteloze Leidschend.*

D. Heeren, ik hete u welkom, yder met zijn rabbelboekje. Dit is een glas op deze lieve Poëtische byeenkomst. Als de Heer Lachert zijn reden zal gevoert hebben, zal men den Redenaar afzonderlijk bedenken. B. Zulk een hartsterking voegt niet qualijk voor af. D. Dat willen we hervatten. Ik breng u eens, Broër Knelis gezondheid.

E. Wy hebben nu verschot van andere voorwerpen, als van zijn *bekeren*. Het boek van de Wijze van Oosten steekt in mijn zak: dat zal ik nevens zijn rabbelaryboek leggen, om zoo wel in 't een als 't ander my te vermaken. Maar gelieft gy, Heer Dichtlief, ons de voorwerpen te geven? D. Dat behoeft niet, want al gebeurde het, dat twee van ons op een en dezelve stoffe vielen, de dichtery zal juist niet zonder verandering wezen. Elk neme zijn keur. R. Ik hou my by het rabbelboek, en daar loopt my straks al iets in 't oog, dat een puntdichtje waardig is. D. Zoo mag ik my daar ook toe gaan zetten, terwijl de andere Heeren vast staroogen. Zekerlijk zullen d'er haast rijmen vloeijen. R. Gy praat van *zullen*, maat averegts Knelis wil hebben, dat men
ful-

BROER KNELIS. 59

* *sullen* schrijft, en *zullen*, zegt hy, zijn by hem *halve gekken*. Is dat niet te mooy, dan dat men 't zou overslaan? Zie daar, dat 's 't eerste.

Op Knelis Sul.

Broër Knelis, die geen zafte Zeden kent,
Om dat hy is aan't Hottentotsch gewend,
Verkropt zig schier aan d'S, en schrijft van Sullen:
Ey laat de Zot hem zelf de kap slegts vullen,
En schrijf hem, op zijn woord, niet gek, nog dul,
Maar halve gek, of liever heele Sul.

Raakenkrouw.

B. Men zou u wel misgunnen, dat gy altijd d'eerste vaardig zijt. Zoo als gy begon, schreef ik het laatste woord

Op

* Zie 't *Rabbelaryboek van Kees* pag. 4.

60 De schaamteloze Leidschend.

Op klugtige Knelis.

't Is immers leugen, Kees, dat gy
* geen klugt verstaat,
Gy speelt de klugt van Kees, 't zy
dat gy schrijft of praat:
Klugt, die vertoonen zal op Neêr-
lands speelstellaadje,
Dat gy de rol kent van Broêr Knelis
persoonaadje.

Blokkert.

D. Dat komt met eenen te pas op het
gene my heden door d'ooren is gewaait,
dat iemand de klugt van den Leidschen-
damschen Broêr Knelis onder handen heeft.
't Was mijn zinlijkheid, stil te staan op de
plaats van 't rabbelboek, daar hy van *Vil*
beuzelt, voor *viel*, van 't woord *vallen*.
Hoor dog, hoe de Vrijerkout; † *Nimand*
moet sig ook daar aan *Stoten*, dat het woord
Villen in onse *Taal*, ook *Beduid* het *Vel* of
de *Huid Afhalen*; als of dit diende, door de
Letters selv, *Onderscheiden* te worden van
Villen, dat van *Vallen* *Afkomt*: want dat
gebeurt wel *Meer*, enz. Ik rijme dan

Op

* Zoo zegt hy pag. 4. † P. 56.

BROER KNELIS. 61

Op Kees den Viller.

*Is vander Linden niet een gaauwe
schriftbediller,*

*Hy word van Dominé een vuile let-
terviller.*

*Hy viel aan 't villen van de Neder-
duitsche spraak.*

*Men vil dien Viller dan, dat hem
de rugge kraak.*

Dichtlief.

E. In de voorreden voor de Wijze van Oosten (dat heerlijk meesterstuk, 't welk den goeden Knelis zoo veel *Denkens Gekost heevt*) op de negende bladzijde volgt, na een deel schreeuw-woorden *og! og! og! ja!* en dergelijke pareltjes meer, deze kragtige uitdrukking.

*'t Is Seker, dat Alde gene, die haar Schriv-
ten onder 't Oog van de Weerld brengen, med
die Daad Tonen, sy mogen sig Verschonon,
so sy Willen, dat sy die Gedagten hebben van
haar Selve, dat sy de Weerld daar door enige
Dienst en Nut kunnen Toebrengen, immers
Meer dan Andere tot nog toe hebben Gedaan;
so al niet in de Saken selv, immers in een Be-*

ter

62 De schaamteloze Leidschend.

ter Schikking en Order der Saken: 't was anders enkel Dwaasheid, enig Schrivt in 't Ligt te geven.

En daarom kan en wil ik niet Ondveinsen, dat IK selv ook dese Gedagten heb van dese mijn Arbeid, dat die ook eenig Meer Ligt en Voordeel zal Geven aan de Weerld, enz.

Zou men niet verlieven op zulk een gequijl van Weerld, Weerld, Weerld, en Saken, en Saken? Voor my, ik hebbe het volgende uit de pen geschoffelt

Op Knelis met zijn nutte bladen.

Kornelis wil zijn drivt,
En agting voor zijn schrivt
De wereld laten blijken,
Om dat het (meent de bloed)
Nog nut en voordeel doet
Aan alle die 't bekijken.
Een Dichter, die het las,
Zey, dit komt wel te pas,
Want ik gebruik de bladen
Van 't grolboek op 't Sekreet:
Dus, vrienden, dat je 't weet,
Heeft Kees het wel geraden;
Al

*Al is zijn worgtaal hard, en stijf,
Het zacht papier geeft groot gerijf.*

Eêlhart.

F. Voor deze maal hebbe ik verkoren de Lofpraak, die Knelis zelf van zijn Wijze van Oosten geeft, om te toonen, dat ze een uittreksel in de Boekzaal verdienen. * Maar (zegt hy) laat onseens Besien, of het wel Waar is, dat mijn Boek geen Uittreksel Waardig is: daar het, behalven veel Aanmerklyke Saken, NB ook veel Nieuwe Gedagten behelsd, die van Andere nog nooit sijn Bedagt of Aangewesen. Hebbende dan die nieuwe gedagten bygebracht, en twee en twintigmalen geschreeuwt, Is dat geen Uittreksel Waardig? besluit hy met kragtigen nadruk, So mijn Boek, dat sulke Saken, waar van de meeste Nieu en van Andere nooit Bedagt sijn, Begrijpt, geen Uittreksel Waardig is; wat Boek sal dan, na sijn Oordeel, een Uittreksel Waardig wejen? Hier hebben wy dan wat

Op Knelis met zijn nieuwe gedagten.

*Wie weet niet, oude Knecht, dat gy
wat nieuws begint?*

't Is

* Pag. 161 van 't Rabbelboek.

64 De schaamtelooze Leidschend.

't Is nieuw, al wat gy spelt, 't is
nieuw wat gy verzint.

't Is nieuw, een Prediker hem zelf te
zien verklaren

Voor Meester Knelis, 't hoofd van alle
Rabbelaren.

't Is nieuw, een Dominé te hooren
Hottentots

Uitstamelen, de taal van Nederland
ten trots.

't Is nieuw, een Doktor aan den Leid-
schendam te kennen,

Die veel van Ganzen houd, dog af-
keer heeft van Hennen.

't Is nieuw, een quant te zien, die
Knelis heet, of Kees,

Ja! Broêr Kornelis, die Oudwijvz
spreekt, en Hebreez.

'k Bekenn', 't is alles nieuw: maar hoor
eens, zonder knorren,

Uw nieuws heeft vunsser lugt, als
d'alleroudste lorren.

Frankaart.

L. Nu

BROER KNELIS. 65

L. Nu zou het mijn beurt zijn, maar ik meine te zullen volstaan met mijn Lofreden u voor te lezen, als gy altemaal gedaan hebt. V. Zoo zal ik dan het mijn opzeggen.

Op ongerijmde Knelis.

Kees, ongerijmde Kees, wat babbelt gy van rijmen?

Die konst verstaat gy niet. Wel waar toe dan uw lijmen,

Waar toe al uw gequijl om Neerlands Dichters-rey

Voor dwaas te schelden? Och gy hebt de leuterkey.

Vryborst:

W. Als ik leze, hoe quaad Oom Knelis is, dat 'er geen uittreksel van zijn boek de Wijze van Oosten in de Boekzaal staat, perst hy my een lach af met zijn vragen, of dan die *Nieuwerwetsche Leidschendam-sche spelling*, in Hooy-en Oogstmaand 1697 ten toon gesteld, geen uittreksel is? Ik zal u liever zijn eigen woorden geven.

** Is mijn Boek geen Uittrekzel Waardig?*

E

waar-

66 *De schaamtelooze Leidschend.*

waarom Verwaardigd hy het dan (een schoone verwaardiging!) Nu med dit Uittrekzel? Of is dit geen Uittrekzel? Wat doet het dan hier in sijn Boeksaal, enz. Ja! Broêr Knelis, gy mogt wel om een vette Gans willen, dat je daar niet stond afgeschilderd, maar laat my uw vraag eens met een rijmtje beantwoorden.

Op Kornelis in de Boekzaal.

*Uw boek Kornelis, daar elk, die het
leest van braakt,
Verdiende niet in een uittreksel voor
te komen.*

*Maar om dat gy nogtans daar staat
op had gemaakt,
Zoo heeft uw vriend in't eind de moei-
te nog genomen,*

*Dat hy uw worgtaal in zyn Boek-
zaal openbaart.*

*'t Was geen uittreksel dan, maar
een begekfel waard.*

Waarmond.

Z. Hoe

Z. Hoe mooy weet Knelis zijn lezer uit te leggen, wat de oude met het spreekwoord van den *Os van Cyprus* verftonden, en hoe geftoord is hy, dat hem die benaming word gegeven! * *Nu ben ik al een Os geworden* (dus klaagt hy) en wat verder; * *So een Verftandloos Beest! en zist een Os van Cyprus; so een vuil Beest!* enz. *Als men dese Naam aan een Menz gav, drukte men daar door Vit; dat by Vuil by de Vuilen, en Ongeleerdelyk by de Ongeleerden Sprak.* Ik gunne hem geen quaad, zeker, maar wensche hem 't zelve, dat Erasmus aan 't slot van zijn samenspraak Merdardus wenscht. En hierom spreekt mijn sneldichtje

Op den Osagtigen Knelis.

Gy wilt geen *Os van Cyprus* heten,

En gaat Merdardus gang;

Terwijl gy overlang

E 2 Hebt

68 Deschaamtelooze Leidschend.

Hebt schaamte en eerlijkheid verge-
ten.

Niets past u beter dan
Als 't kenlijk spreekwoord van
Den Cyprus-Os, die, vuil van voed-
sel

U afbeeld, lasterziek gebroedsel.

Vuil zijt gy, groote guil,
Vuil blijft gy, 'k laat u vuil.
Zaftemild.

D. Wel zoo, mijn Heer Zaftemild,
dat loopt daar al zaftjes, na my dunkt.
Indien ik nu het regt hebbe van iets (ik
zal niet zeggen) te gebieden, maar te
verzoeken, zoo bevele ik voor eerst, dat
een ygelijk op dat zootje Sneldig-
ten zijn roemer eens ledig make: daar
na, dat gy, Heer Lachert, uw Lof-
vertoog ter eere van Knelis gelieft aan
te heffen. Ondertussen zal mijn knegt
eenige geregtjes opdissen, niet van
zware *Ganzen* of *Hennen*, maar een kostje,
dat ik wete voor zulke Geesten, als gy
zijt, niet onaangenaam te zullen we-
zen. GASTEN. Het eerste doen wy
gaar-

BROER KNELIS. 69

gaarne, gelijk gy ziet, en 't laatste verzoeken wy, met den Heer Dichtlief, op alle vriendschap. L. Ik ben niet onwillig, blijft gy lieden al t'zamen zitten: ik zal opstaan.

KORNELIS VANDER LINDEN,
Dokter en Dominie aan den Leid-
schen Dams,
Schrijver van de Wijze van
Ossen,
In hier
Rabdelaarvboek,
Opgeerd in een Vergadering van
veerige Rotterdamfche Zamenfprek-
kers.
Nieuwge druck van de Leidfchen
Drukkerij van den wenscheljk geval,
die te hebben van in een
kort verloop, voor die gezell-
fchap kenners der taalwijs-
fchapp, te mogen forcken van een nieuw
die twee fteet onnavol-
gelijke

E 3 LOF-

70 *De schaamteloze Leidschend.*

LOFREDEN

VOOR

KORNELIS vander LINDEN,

*Doktor en Dominé aan den Leid-
schen Dam,*

Schrijver van de *Wijze van
Oosten,*

En het

Rabbelaryboek,

*Opgezegd in een Vergadering van
eenige Rotterdamsche Samenspre-
kers.*

Vernuftige Heeren.

^{2t} S my een wenschelijk geval,
d'eere te hebben van in een
kort verhoog, voor dit gezelschap
kenners der taalwijsheid, te mogen spreken van een
nieuwen Letterheld, die door twee zijner onnavolgelijke

gelijke *Schrioven*, sedert weinige jaren zoo berugt is geworden, dat ze by alle wijze, van Oosten niet alleen, maar van Westen, Zuiden en Noorden, met de werken van den grooten Frans Baltens-zoon lichtelijk in roem zullen gelijk staan.

'k Bekenne, dat ik, zullende den lof van Kornelis vermelden, my zelven te zwak gevoele, om zoo wigtig een werk uit te voeren; maar ik achte my ook verplicht, om hem, wiens boeken my een reeks van ongehoorde zaken geleert hebben, de vrugt van die leering, naar mijn vermogen, ter vergelding by te zetten. Want zoo verre als mijne gedagten te rug zien, en ik my te binnen brenge, al wat ik by oude en nieuwe Schrijvers ooit gelezen hebbe, geen kenne ik, voorwaar, die by hem te vergelijken is. Erasmus, onze medeborger, lag aan een gezwel ziek, wanneer men hem zeker boek bragt, onder den titel van *Epistola obscurorum virorum* bekend, 't welk hem in zulk een gelukkig lach deed uitbarsten, dat het gezwel doorbrak, en hy zijn genezing voor een groot deel aan 't zelve plagt toe te schrijven. Maar veel sterker kragt hebben de schriften van Kornelis getoont, en

72 *De schaamteloze Leidschend.*

de historie is te versch, dan dat men die niet, ter eeuwiger gedenkenisse voortaan achter in den Almanak zet; want (wie hoorde ooit gereeder middel!) twee Digtters aan een quade maag bedlegerig, zijn, op 't lezen van drie blaëren in 't boek van de Wijze van Oosten, zeer heviglijk aan 't braken geraakt, en teffens van een zwaargedugte quaal bevrijd, verkondigende over al het wonderbaarlijk vermogen van de nieuwe Leidschendamfche spelling. Weshalven verzoeke ik, Heeren, by al dien ik my in deze lofreden niet aan de juiste wetten en regelen der Vertoogkunde zal gebonden hebben, dat gyl. dit, als by een zonderling geval der zaken, die my staan te verhandelen, wilt inschikken; 't welk zoo wanneer uw gewone rekkelijkheid my zal vergunt hebben, houde ik my verzekerd, dat gy over Kornelis nog vele byeenkomsten zult beleggen, en hem geen schuldige letterkransfen weigeren.

Zy leven nog, die Kornelis van kindsbeen af gekent hebben, en uit een regte wetenschap getuigen, wat bejaarde mannen van hem, nog maar een jongen zijnde, voorspelden. Namentlijk, zelfs in
de

de teedere jaren wierden oulinks zekere voorbeduidfelen van aanftaande hartstogten waargenomen. Zoo leeft men van Cyrus grootmoedigheid, van Alexanders fierheid, van Katoos hardvogtigen aart in de dagen hunner kindsheid, en (indien men oude helden by nieuwe mag te pas brengen) zoo zegt men, dat wegens den jongen *houten Knelis*, 'k wil zeggen **KORNELIUS** van **HOUTEN**, thans te Haarlem bekend, dat aanzienlijk hoofd van 't *Collegium Tabakoquylicum Harlemense*, en de wellust zijner Latijnsche leerlingen, wel eer voorzegt is, dat hy, hoewel eenoogig, in zeker gezelschap van blinden zou Koning werden. Onze Kornelis dan, die onder geen meesters konde leeren, en tot zijn twaalf jaren nog geen A voor een B kende, liet zijne vrienden deze hope over, dat hy dat verlies met dubbelen winst wel zoude inhalen, wanneer hy, t'eeniger tijd eens zelf meester geworden, alle zijne vaderlandsche leeraars zou te boven ftijgen. Men zag in hem geen ander dan een Katoos wezen. Hy beet doorgaans, of krabde, of fchopte zijne medeknapen. Nooit quam hy t'huis, zonder te pruilen, en, 't welk aanmerkelijk is,

E 5 geen

74 *De schaamteloze Leidschend.*

geen Hond, nog Kat, nog Haan, nog Henging hem voorby, dien hy niet een slag of stoot gaf, eer zijn gramstuurigheid be- daarde: anders was men gewoon hem een houte blok, als een pop toegetakeld, in d'armen te geven, waar meê hy eindelijk gefuft wierd. Middelerwijlen snakte hy met zijn breedgapend mondje zoo ridder- lijk, dat de gene die hem hoorden, ten uitersten verbaasd waren, als zy verston- den, dat hy geen enkele letter wist. Dog dit wierd goed gemaakt met het trooste- lijk verdigtselpraatje van Erasmus, en men zeide; „Kornelis mogt, als Erasmus, ze- „ven jaren over 't A B leeren, maar hy „wilde dog Dominé worden (want dat „riep hy altijd) en dan had hy nog tijds ge- „noeg om wat te leeren.

Zie daar, vernuftige Heeren, een voor- spelling, door d'uitkomst bevestigd. 't Is waar, hy was in de volgende jaren van zijn levenstijd nog gansch onleerzaam, maar vermits hy nooit anders sprak als van Do- miné te worden, wat konde men beter doen, dan den jongeling onder bequame meesters bestellen, of die mogelijk van zulk een quaastig hout nog een Merkuur konden vormen? Maar wat zag men een
fchie-

fchielijke verandering, zoo haast als hy nu, een vrijertje geworden, de dingen ten ruwste schein te begrijpen! Zijn *ingeboorn Driwt* brak voor den dag, gelijk een gloed, die, lang gebroeid hebbende, tot vertzaging der aanschouwers, in d'open lugt barst. Hy week geen Scholieren, geen Meesters, geen Geleerde, maar durfde een wijsberoemden Hoogleeraar op de Leidsche Schole openbaarlijk van leugentaal betichten, en rekende zig tot roem, dat de Hoog-Edele Heeren Bezorgers hem de Akademie verboden. Dien voet heeft hy daar na altijd gehouden, en is in zijn bejaarder ouderdom nog dezelve.

Ja! KORNELIS vander LINDEN, gy zijt de hoog-achtbare man, die, op het staarje dezer eeuw, den Nederlanderen, en my onder dien grooten hoop, vremde, zeldzame, ongehoorde aardigheden verthoont hebt, waar door gy eeuwen lang zult berugt zijn. Van overlang zaagt gy uit na gelegenheid, om door eenig *Schriwt* bekend te werden, 't welk u de *Herzens niet Weinig Heert Geknaagt en doen Roken*, op dat uw cerwaarde naam met dubbelen titel op een titelblad mogt pronken. Maar van dien tijd af, dat gy, niet zonder veel-
vul-

76 *De schaamteloze Leidschend.*

vuldige aanmerkingen, de Boekzaal hebt gelezen, is uw yver voornamentlijk aangezet, om uw *Wijze van Oosten*, dat puikwerk, te laten in 't licht gaan. De verwagting, die gy had, van onder de uittreksels een plaats te zullen krijgen, maakte u nieuwsgierig, om den Schrijver te zien en spreken, toen hy te Leiden, in uw's drukkers huis ter maaltijd was, maar 't geluk wilde niet, dat 'er tussen ul. woordwisseling viel; hoewel de drukker genoeg deed om d'eere van uw boek, toen nog maar onder de pers zweetende, voor te staan. Maar! wat rees 'er een gety van hartstogten in uw edele ziel, als gy bevond, dat uw heerlijke spelling geen gewensten eerbied ontmoette. Sedert hebt gy gezwogen, en gezweet, om uw regtvaardige grimmigheid te openbaren; en niet zonder reden. Hoe? Zou de Schrijver van de Boekzaal uw *Schriiven*, zoo vol *Saken*, waar van de meeste *Nieu*, en van andere nooit *Bedagt* sijn, geen uittreksel waardig achten? Zulk een onverdragelijken en onverwagten hoon kon voorwaar uw edelmoedigheid niet dulden. Gy hebt in het voorberigt voor uwe twee deftige Leidschendamfche *Redenen tot uw leedwezen van Kromwel*,
-107
en

en van *Hen*, zoo wel als van *Hun* gesproken, met een stijl, die elk bekoort, en gy kon u zelve niet beter vereeuwigen, als in zulker voegen, dat elk een zag hoe vreesfelijk uw Eerwaardigheid op dien Boekzaalschrijver gestoord was. Boven dit zoo heerlijk een stuk, hebt gy u, tot wraak van de spotterny over uw nieuwgevonden spelling, niet alleen als Prediker, maar als een Krijgsheld gequeten, en een *schriev* laten uitgaan, 't welk zal maken, dat de Faam uw naam alomme aan de vier winden uitblaast. Ik spreke van dat weêrgadelooze Rabbelaryboek, waar aan gy niet langer dan den korten tijd van tien maanden, tot yders verwondering, hebt gearbeit. Mannen van oordeel plagten dikwils te spreken van uw roemrugtig bedrijf op de Leidsche Hooge Schole, van uw bequaamheid in 't schrijven, zoo menigmaal als 't ergens uw beurt is de hand aan de pen te slaan, van uw vaardigheid, en andere ongemeene gaven, welke niemand zal durven ontkennen, die uw vriend wil zijn. Ik zwijge uw groote welsprekendheid, en nieuwe vond van 't gebruik der Hoofdletters: ik zwijge uw sierlijk *ja*! uw geestig *immers*, en uw onophoudelijke na de konst geschikte verdelin-

78 *De schaamteloze Leidschend.*

lingen, van welke laatste gy nogtans, uit beleefdheid, voor een groot deel uw meesters d'eere geeft; maar de glorie, die gy met uw Rabbelarywerk hebt verkregen, die is u alleen, u alleen, eigen, en daar in hebt gy niemand tot deelgenoot (of het moest de titel zijn, dien een goed vriend u opgaf) geen Meesters, geen Schrijvers, geen Amptgenooten. Men zie de nieuwe spelling, de ongewone schrijfwijze, de geblokte kantteekeningen: alles is zonder voorbeeld, en geeft aan niemand buiten u eenige gemeenschap van verdiende lofspraak. Zulk een vond van schrijven erkent zig yan u alleen bedagt, van u alleen met arbeid uitgewrogt. Ongehoorde zaak! Gy begint daar met een aanvang van uw klugt, Gy verhaalt, tot versterking van't ongelooft, hoe uw *Schriuten by Menzen van Verstand enig Ingang vinden*, Gy koppelt Duitfche en andere woorden aan een, veel aardiger als Simfon eertijds de Voffen deed, Gy toont u een *Vry-geboorn*, die geen vermaarde Schrijvers zoo waardig kent, dat gy hen zoud navolgen, Gy verzekert den Lezer niet alleen die zeer gewigtige zaak, dat gy uw Redenen *nooit met Blaauw Papier hebt omplakt gezien*, maar ook dat gy

ingeen 8 faren, of Langer, Hennen, die Eijeren leggen, hebt gehad of gebonden, 7a!
 Gy doet aanbieding van met een wettig getuigfchrift te kunnen verklaren, hoe de drukker u vermaant heeft, wanneer uwe Wijze van Oosten ftonden in 't ligt te komen. Gy zijt zoo heufch, dat gy u zelve *dom*, en *steiloorig* noemt. Gy geeft zelf een uittreksel van uw werk. *7a!* fchoon gy de Dichtkonft en de Dichters haat als flangespog, gy rijmt egter op de woorden

O Wijshoofd aan den Leidschen-Dam!

Schikt het in den besten vouw, vernuftige Heeren, dat ik met mijn reden, by zijdgang, van ul. tot den Dominé was overgetreden: ik beeldde my in, dat de Letterheld voor my ftond. Wie dog zou zig in den lof van 's Mans gaven op te halen niet verbijfteren? Wie zal dat puikftaal aller Schrijvers na verdienften willen waarderen, die niet verzet ftaat over elk zinflot, dat op yder bladzijde van het Rabbelaryboek voorkomt? Andere van zijn orde mogen

80 *De schaamtelooze Leidschend.*

gen de vriendelijkheid, en bezadigdheid voor het beste teeken van hun schrijven rekenen, maar Held Knelis, gewoon veel hooger te vliegen, en den Predikant uit te schudden, zoo menigmaal hem zijn YVER aanzet, toont die loffelijke *druft* zelfs op den titel.

Om hem zelven kenbaar te maken, dat hy de Rabbi is, die door geen klein gerugt vervaard word, betuigt hy overal zijn grootmoedigheid, en spaart geen nieuwerwetsche woorden: woorden, al'tzamen ter sneê gebragt, om zijn inborst eigenaardiglijk te verbeelden. Daar hy merkt dat zijn party van verre zit en lacht, gebruikt hy des te grooter ernst, en toont niet slegts, alle de stukjes van de Boekzaal gelezen te hebben, maar ook bladzijden, en regels te weten. O onvermociden arbeid! O allernutste en allerstichtelijkste oeffening van een Prediker! O onvergelykelijke aanhouding om door 't middel van de Boekzaal een naam te verwerven! Engelijk doorslepe soldaten op alle krijgstreken afgeregt zijn, om hunne vianden te priegelen, 't zy met list, of geweld, volgens dat van Virgijl.

Do-

Dolus an virtus quis in hoste requirat?

*Wie vraagt hoe dat men best zijn viand quelt,
Het zy dan met bedrog, of met geweld?*

Alzoo heeft de dappere en teffens Voolooze Knelis, die, nog maar scholier op d' Akademie zijnde, zijn Meesters darde onder d'oogen zien, de kloekheid en voorzigtigheid gebruikt, van zijnen gehaatten viand te bespringen met historien, die hy juist niet kent, maar overneemt van zoodanige eerlijke borsten, welke rekening, zoo wel als de zijne, in de Boekzaal is te vinden. 't Scheelt dien knaphandigen niet, met wat geweer hy vegt: want, op het voorbeeld van zekere belegerde, gaat hy zijn party zelfs met drek te keer, en werpt zeer behendiglijk, en tot zijn grootste roem, met Van-Houtensche en Ten-Katesche vuilnis, niet om den Schrijver van de Boekzaal alleen te treffen, maar, gelijk de Oostersche Vorsten plegen, om ook zijn naastbestaande te straffen. Zoo verre gaat die

F

YVER

82 *De schaamtelooze Leidschend.*

YVER van den wijzen *Leraar der Gemeente Jesu Christi aan de Leidsedam*, dat hy een deugdzame Vrouw in zijn Rabbelaryboek brengt, welkers man hem, tot dankbaarheid, d'eere zal doen, zoo God hem 't leven spaart, van nog vele achter een volgende maanden daar het pas geeft, te gedenken. *Immers* voegde den eerlijken Knelis niet beter, dan zulk een verantwoording. *Immers* komt in een twistschrift over spelling niets beter voor, dan dat een Predikant zig niet ontziet te behelpen met een

*Gedrogt'lijk samenknoopsel van
Een deel schendzieke duisterlingen;
Die anders niet verrigten, dan
d'Onnoozelheid te willen dringen.*

Ja! Immers, Ja! Zoo konde hy best zijn *Vrygeboorn* aart toonen, en, zoo verre zijn klugt gespeelt word, de faam van zijn voortreffelijk vernuft doen voortvliegen. Nog eens *Ja! Ja!* men zal den naam van KORNELIS vander LINDEN in groot-achting brengen by Scholieren, by Meesters, by ouden, by jongen, in 't *Hebreez, Griekz,*

BROER KNELIS. 83

Griekz, en *Latijnz*. Elk zal den Taalher-
vormer eeren, elk voor hem erkentenis
hebben. Daar zal voortaan wel een speet-
je paling aan den Leidschen Dam meer ge-
geten, en een glas meer gedronken wor-
den, om dien Opperhoofdman in 't
Schrijvers-gilde, dien kenner van het oud
volk de *Hunnen*, en netten tolk der Hot-
tentotten te beschouwen. Geen Scholier
van de Leidsche of andere hooge Schole
zal ooit over den Dam rijden, zonder al-
daar eens halte te maken, en te vragen;
hoe de eerwaardige, godzalige, hoogge-
leerde heer Dominé Doktor Broër Knelis
al vaart? Of hy zig nog al rondom in de
stukjes van de Boekzaal wentelt, om den
Schrijver van dat werk, die zijn Eerwaar-
digheid zoo onzaft gehandelt heeft, we-
derom in den schild te varen? Of hy geen
versche stoffe zal uitleveren tot samenkou-
ting der Rotterdamsche vrienden? Of hy
geen tweede deel van zijn Rabbelaryboek
onder handen heeft? Of zijn herflens geen
nieuwe *ondvangnis* van *Oudwyz* wan-
duitsch hebben gekregen? *Ja!* Of zijn
twee *Adtestatien* al belegd zijn? Boekle-
zers in alle Neêrlandsche steden, te Rot-
terdam voornamentlijk, joocken en reik-
F 2 halzen

84 *De schaamtelooze Leidschend.*

halzen na de breinvrugten van den Leidschendamfchen Cicero. Drukkers en Boekverkoopers wenschen dat zijn Eerwaardigheid niet eer dan in een stokstijven ouderdom in 't *grav* daalt, dewijl ze niet slegts van zijn meesterlijken raad om dien Rabus geen meer boeken te vereeren, by uitnemendheid gedient zijn, maar ook gaarne nog wat *vertooningen* te koop kregen. Herbergiers en Appelwijven aan den Dam bidden, dat hy geen andere dan den Leidschendamfchen dood mag sterven, en dat haar gewin mag aangroeijen uit de nieuwsgierige vragers na Domine Knelis. De Bierstekers verheugen zig, dat Knelis nu wel een halfvaatje of twee jaarlijks zal wechfchenken (schoon hy nooit schenkiek was) aan die genen, die uit eerbied zulk een Parel der taalwijsheid komen begroeten. *Ja!* de Schippers van de trekschuiten vinden hun voordeel merkelyk vergroot, nu den Dominé telkens dan na Rotterdam, dan na Leiden, of Haarlem trekt, om daar met grijnzers en hoogverligte Wijsgeren raad te plegen, of en hoe hy voortaan zal te veld komen!

Laat ons, vernuftige Heeren, by dit
alles

BROER KNELIS. 85

alles onze hartelijke bede voegen , dat de weêrgadelooze *Knelis* my versche en versche stoffe geve , om nog ettelijke redenen , tot zijn *Lov* op te stellen , zijn deftige spelling , en bevallige stijl meer en meer na te sporen , en my in zijne *Rabelarijen* somwijlen te verlustigen: eindelijk dat *UL.* als zonderlinge waardeerders van zijn hebbelijkheid , oncenzijdigheid , zedigheid , en Christelijke zaftmoedigheid (in zijn *Schriivten* uitblinkende) mag byblijven het vermaak , om , jaar in jaar uit , den roemrijken , en thans door heel Neêrland zwierenden naam van *KORNELIS* vander *LINDEN* met punt- en Heldendigten te verheffen tot aan den

GANZEN-HEMEL.

Dat is uit.

GASTEN. Heb dank , Heer *Lachert* , voor uw beknopt *Vertoog* , waar mede gy de glorie van *Broêr Knelis* tot een hoogen top hebt opgevijzelt. *L.* Gy ziet , dat ik , om dat dit het eerste is , veel gespaart hebbe tot stoffe , zoo voor u , als van my zelf , om zijn *E.* nog meer te vieren. Daarom was 't raadzaamst af te breken. *D.* Dat is regt van pas. Mijn knegt heeft

F 3

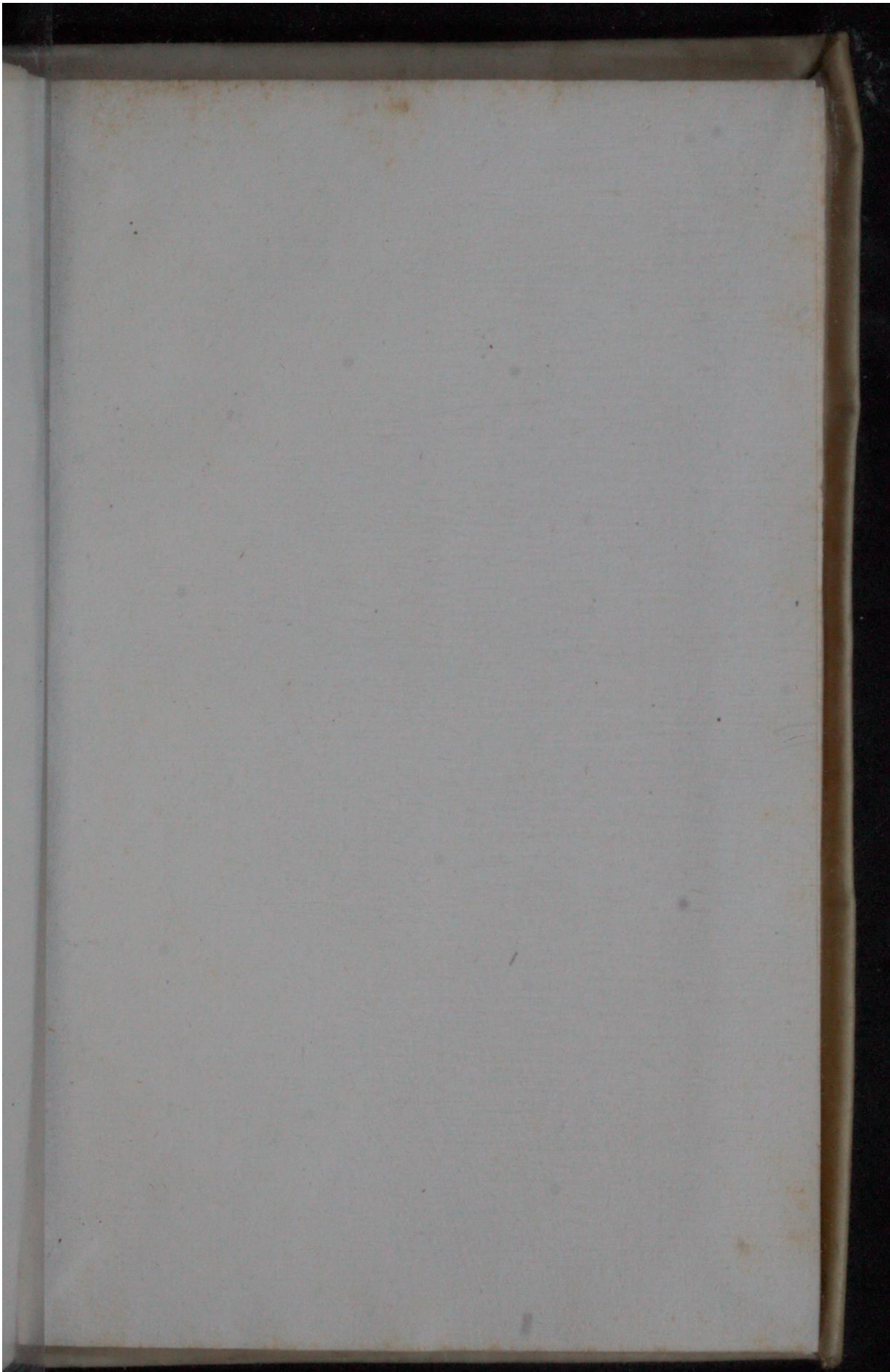
de

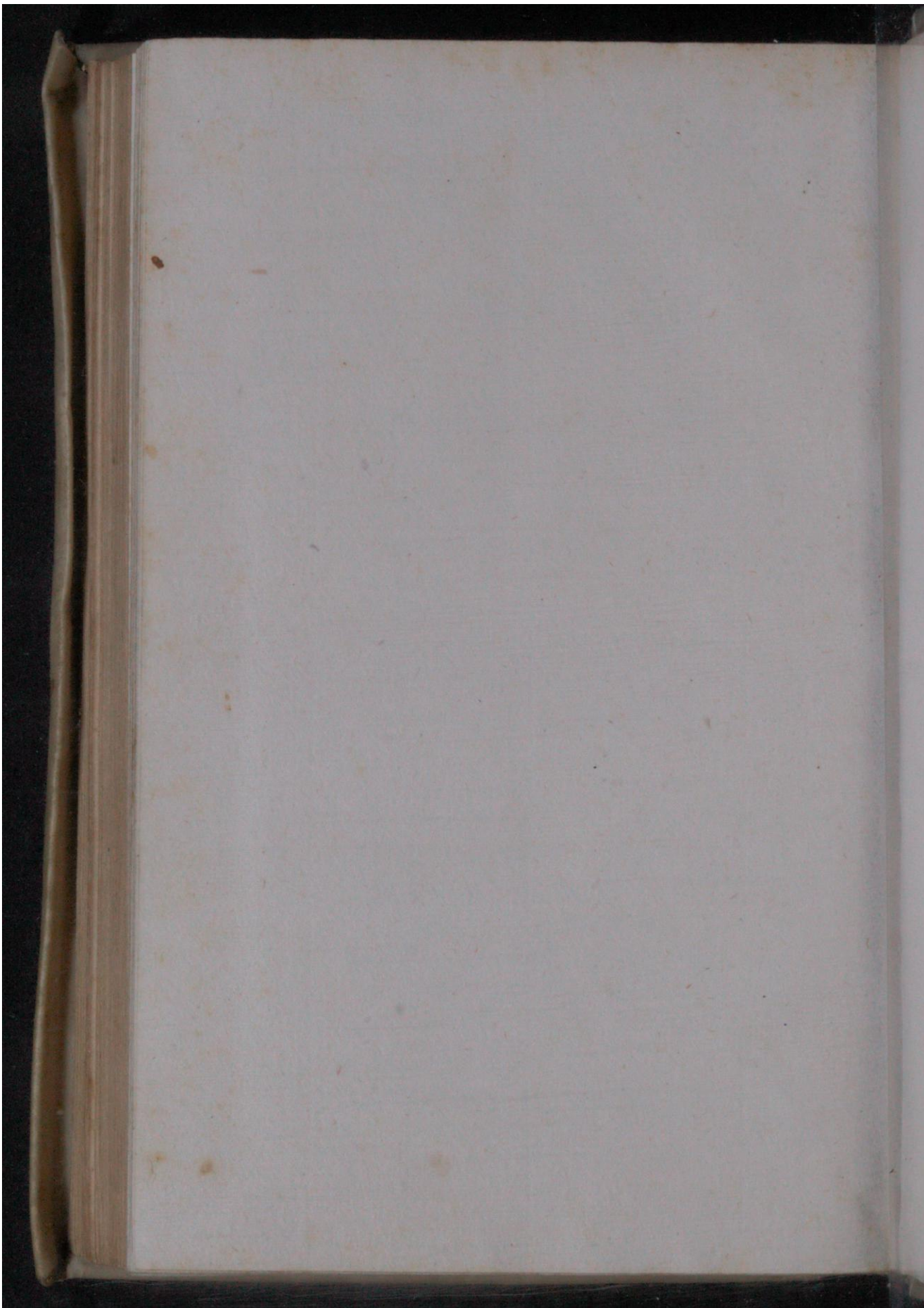
86 *De schaamteloze Leidschend.*

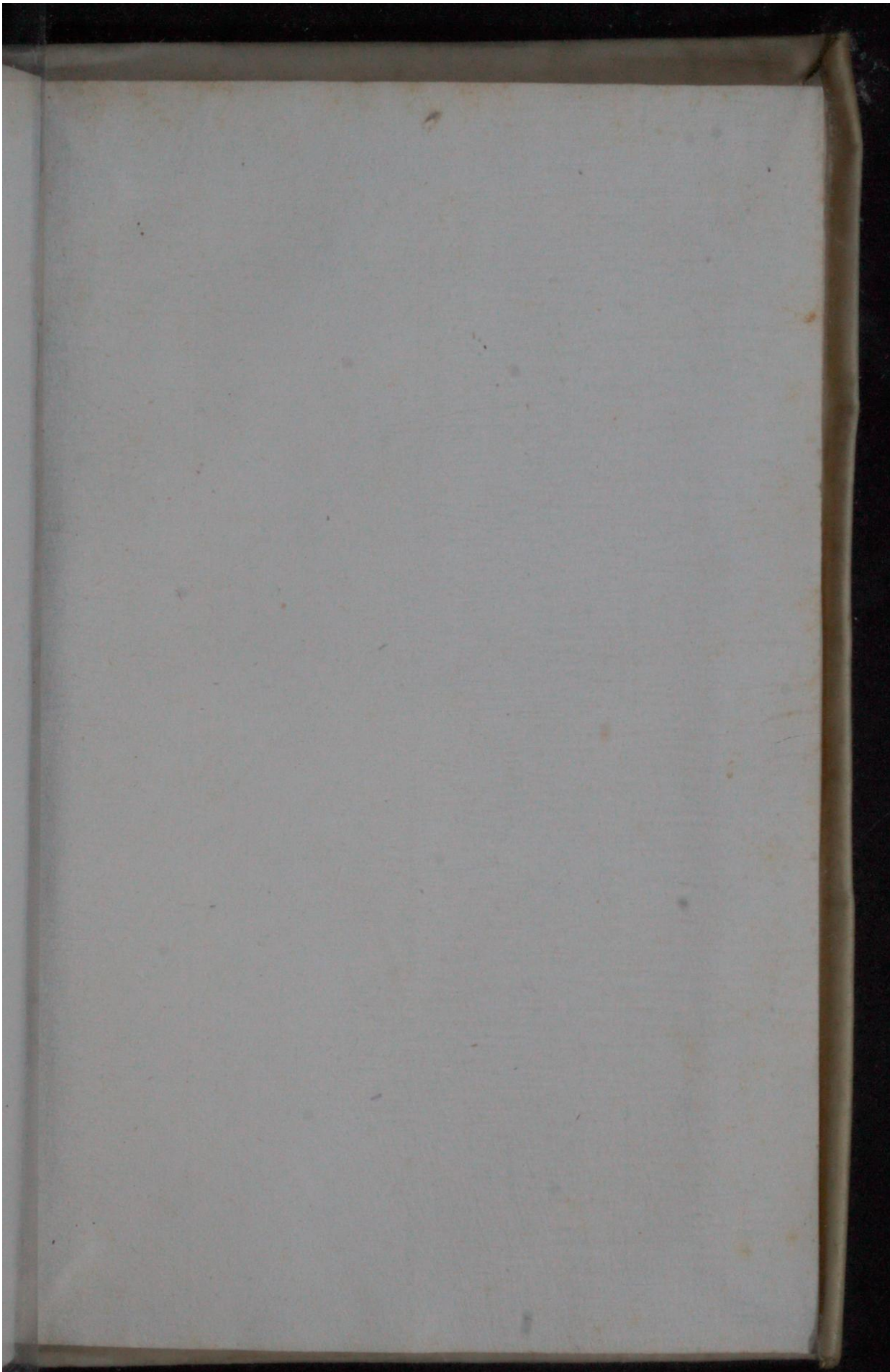
de tafel toegeruft. Laat ons in de Galery gaan, om het hart wat te sterken, en daarna overleggen, wanneer, en in wiens tuin, wy tot dergelyk een uitspanning, voor de derdemaal, zullen zitdag houden.

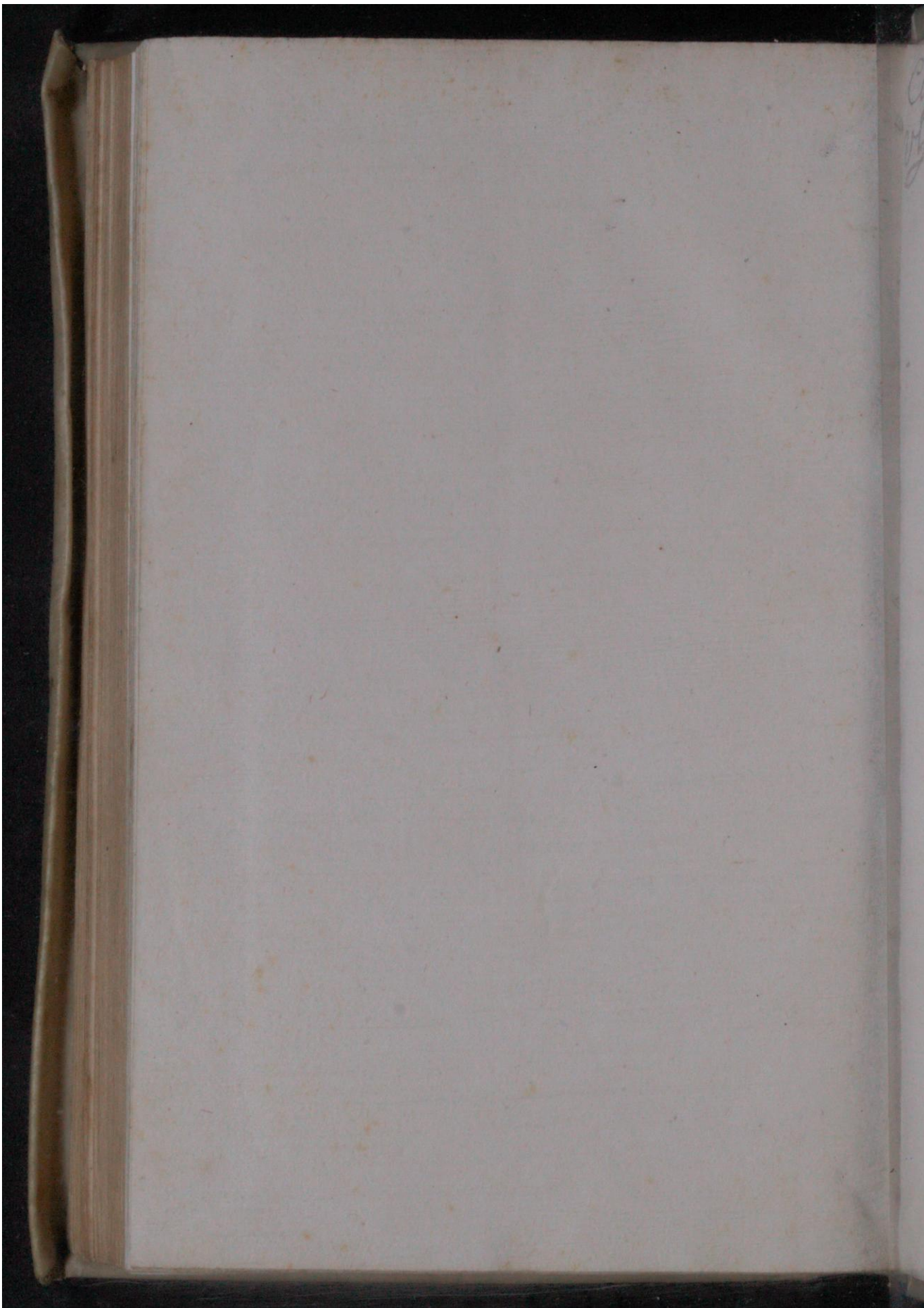
Einde van de tweede Vertooning.

Very
dark
text
on
left
margin

Coll.
v. 11. 1. 1928.